

MIJN KRONIEK (1961-1962) (mijn tweede Rolducjaar)

1961-1962: Een Rolducs

topjaar vol

toneel, film,

muziek, spelletjes

en sport, sport, sport

Het moet een verschrikkelijk toeval zijn. Dat Jan Lenders, bevlogen leraar Frans, toneelregisseur en bovendien voor het tweede achtereenvolgende jaar de kroniekschrijver van het Rolducs jaarboek, na het neerpennen van zijn eerste twee woordjes bij de datum woensdag 6 september meteen de kreet 'periculum in mora' opschrijft. Dat betekent: 'er is gevaar in uitstel' of 'treuzelen is link' in modern Nederlands en nog directer: 'schiet toch eens een beetje op' of 'Haast je'. Het is de tekst van een beroemd telegram, dat de Duitse edelman Albrecht von Roon op 18 september 1862 naar Otto von Bismarck stuurt om hem zo spoedig mogelijk uit Frankrijk naar Berlijn te doen terugkeren. Dit om zijn, d.w.z. Otto's, hoge positie veilig te stellen in het koninkrijk Pruisen. Bismarcks streven leidt uiteindelijk tot een Duits keizerrijk en tot de uitroeping tot keizer van Wilhelm I in Versailles. Een zeer belangrijk incident in de moeizame eenwording van Duitsland als een keizerrijk. En

op twaalf simpele dagen na precies honderd jaar later, wordt deze kreet opnieuw gebruikt door een van de laatste kroniekschrijvers van Rolduc om zijn diepe teleurstelling lucht te geven, nu hij de **kerktoren van het oude Roda nog steeds in die stomme steigers** ziet staan bij aanvang van een nieuw schooljaar. Al drie achtereenvolgende Rolducse kronieken zijn begonnen met beschaafde tirades in hun eerste regels over die eeuwige steigers rond de mooie toren van Roda. Waarom moet dat herstelwerk zolang duren? PERICULUM IN MORA!!! Een prachtige avondfoto van de door steigers ongeteisterde toren in de brede voorgevel van Rolduc in welig schijnwerperlicht is dan ook de allereerste paginagrote foto van Jaarboek Rolduc '61/62. Waarom moest er zo'n haast worden gemaakt met het instellen van alweer een keizerrijk in Europa? Ze hadden relatief recent keizer Napoleon, door de paus persoonlijk in Parijs gekroond en gezegend, eindelijk definitief kunnen vastzetten op St. Helena midden in de Atlantische Oceaan na zijn ontsnapping van Elba. En we hadden toen nog steeds een Oostenrijkse keizer, een echte Habsburger. In Rusland regeerde nog een czaar als keizer met een titel rechtstreeks afgeleid van Julius Caesar, de keizer aller keizers ooit en tenslotte leefden en regeerden er nog 'zonen des hemels' of keizers in China, al zou dat niet lang meer duren. Landhonger, machtshonger, heerszucht, grootheidswaan, simpel **hebzucht** als algemene deler. Het grootste kwaad der wereld,

dat ook vandaag de dag miljoenen slachtoffers eist op zoveel plekken om ons heen. En wat heeft dat met de moeizame restauratie van Roda's kerktoren te maken en de jarenlange ergernis erover? Die moeilijke restauratie is prutswerk en onkunde en de ergernis daarover is ONGEDULD. En zo heet het wereldse veenmoeras, waarin wij allen zullen verdwijnen, want wie uit ongeduld in een moeras begint te trappelen, zakt steeds verder weg en zal uiteindelijk turf vreten en veenwater drinken, jammerlijk omkomen en als veenlijk worden aangetroffen en naar het provinciaal museum in Assen worden gebracht. En zo heb ik mijn eigen tirade gezet tegenover het gezeur over die kerktoren. Het moet genoeg zijn: PERICULUM in LAMENTATIONE HORRIBILI.

Hé hé ! En nu kunnen we verder met de rest van het restauratiewerk, de aanwinsten voor het personeelsbestand en de afvallers. Chronicus treft in de kruisgangen "zandbanken en cementophoopsels" aan en maakt zich zorgen over het enorme opruim- en poetswerk dat de zusters wacht en blijft al dat gerommel aanhouden? Ik ben er niet door uit mijn concentratie geraakt, persoonlijk, want de banken en ophoopsels staan niet in mijn beeldgeheugen. Het kan goed zijn, dat de poetsploegen van de Kleine Zusters van de heilige Jozef voor de aankomst van de jongens de oude abdij annex school poetsklaar hebben kunnen opleveren. Kijken we daarom naar positievere zaken: er komen twee kersverse wijdelingen, Bert Cartigny en Nico Dobbelstein

recht van het grootseminarie de surveillance versterken, terwijl Lei Heijenrath, aangeduid als '**lekengezicht**' leraar Duits Louis Augustus komt aflossen als eindelijk bevoegd docent voor Nederlands in de lagere jaren. Cartigny en Dobbelstein herinner ik me wel: vrolijke, onstrenge gasten, van wie de een al na een jaar als kapelaan in Geleen werd benoemd en na tien jaar zijn gewijde status opgaf en de ander onderprefect van Klein-Rolduc werd, een studie Frans aanvatte in Groningen, zijn kandidaats haalde na vier jaar en in 1980 pastoor werd in een Duitse parochie, in een buurdorp van Herzogenrath, net over de grens. Dat zijn de cijfers voor dit tweetal maar wat verbergen ze? Aan het begin van de kroniek van het schooljaar 1960-1961 meldde Jan Lenders, leraar Frans en toen ook al kronikeur van dienst: "Mhr Limpens komt de gelederen der academici versterken. Soyez le bienvenue cher collègue, après nous le deluge!!" Wat was die man toen blij om en een vakgenoot en collega erbij te krijgen! En wat moet hij exact een jaartje later laten weten? "Mhr. Limpens is reeds niet meer onder ons. Voor wat hij dit ene jaar hier deed, kunnen wij bezwaarlijk een dithyrambe schrijven; danken wij hem wel van heler harte: Het moge hem elders goed gaan." Dit is een prachtig voorbeeld van de manier, waarop er binnen het lerarenkorps van Rolduc over elkaar werd gesproken en ook geroddeld. De snel vertrokken leraar Frans, Limpens, wordt eerst met zoveel woorden doodverklaard, vervolgens wordt een

jaar Franse lesgeven op Rolduc gereduceerd tot een inspanning van niets, waarvoor geen oud-Griekse lofzang hoeft te worden geschreven (een dithyrambe, dus). Dan realiseert de schrijver van deze venijnige evaluatie, dat hij op deze manier wel nooit een nieuwe collega erbij zal krijgen en dan tapt hij uit een ander vaatje: van heler harte dank en succes elders. Ik heb niet kunnen achterhalen wat van drs H.J.L. Limpens is geworden na 1961. Hij was ook maar een lekenleraar. De gewijde docenten bleef men volgen; met naam en toenaam en benoeming na benoeming werd vastgelegd tot ze het bisdom vaarwel zegden of overleden.

Gelukkig is er ook beter nieuws: **Rouwetje**, mijn eerste leraar Latijn, die zoveel indruk op me maakte met zijn stampende versregel van Vergilius, mag een jaar in Rome gaan studeren op kosten van het bisdom, moet ik aannemen. Enige jaloezie steekt de kroniekschrijver want "Hè, heerlijk!" is zijn reactie. Ik lees natuurlijk tussen de regels: "Dat zou ik ook wel willen". Jan Rouwet verlaat na zijn verblijf in Rome toch het onderwijs en begeeft zich in de museumwereld en het bisschoppelijk kunstbezit. Begin 1961 ziet ook een belangrijke verschuiving in de prefectuur van Groot Rolduc. **Giel Hommes**, sinds 1953 prefect van Groot Rolduc, gaat terug het onderwijs aan filosofen en de twee hoogste klassen in; zijn opvolger wordt G. Poulssen sinds 1956 direct na zijn wijding "leraar" op Rolduc in de laagste rang d.w.z. surveillant en langzaam in de dagelijkse

leiding van de school, de prefectuur, opgeklommen. Zijn rechterhand of onderprefect wordt Louis Augustus, bijgenaamd '**D' r Doeme**'

Deze Augustus, geboortig van Kerkrade was een bijzonder aardige man, die populair was bij de jongens, al hield hij er geraffineerde methodes op na om de jeugd op stiekem roken of spieken tijdens een proefwerk te betrappen. Zijn gewijde status heeft hij maar 22 jaar volgehouden. Qua karakter was hij de tegenpool van 'Paultje'. Die stond bekend als streng en snel boos en als je voor een misdraging of zo door hem op het matje werd geroepen, dan kreeg je behoorlijk de oren gewassen. Deze benoemingen kan de kronikeur alleen op basis van geruchten melden, maar ze blijken snel genoeg waar, want het gerucht, zo schrijft Lenders, die overigens '**De Munck**' als bijnaam droeg, wellicht naar de toen bekende voetbalkeeper **Frans** De Munck, bezit in ons huis een gerenommeerde faam.

Hoe dan ook: het belangrijkste nieuws van die woensdag 6 september 1961 is dat de grote cour in no time helemaal dichtgeparkeerd staat met auto's, dat er 414 leerlingen worden uitgeladen met hun bagage en dat tegen de avond nog eens 41 Zusters, 29 Heren (ja, de hoofdletters zijn weer terug!) en 5 man personeel binnen zijn. In totaal 490 bewoners. Zoveel Augustijner Koorheren zijn er in de bijna zeven eeuwen van Rolducs bestaan als abdij wellicht nooit geweest. Maar niemand die kon vermoeden, dat op

dat moment in september 1961 Rolduc als jongensinternaat geen tien jaar meer zou bestaan. En dat Rolduc als school voor voortgezet of middelbaar onderwijs het nog slechts enkele jaren langer zou rooien. Wie wil weten hoe dat zo kwam leze het zeer gedetailleerde boek "**Het vierde Rolduc 1946-1971**", geschreven door een elftal oud-leerlingen en verschenen in 1983 en mogelijk nog antiquarisch te vinden. Ik heb het boek intens gelezen, maar ga het hier niet overschrijven. Enkel persoonlijke herinneringen en de feiten uit de Rolducse kronieken zal ik presenteren in beknopte vorm. En mijn mening over waarom het zo misging met het stokoude Roda kan de lezer aan het einde van de lamentatie tegemoet zien.

Het nieuwe schooljaar 1961/1962 is een van de topjaren van Rolduc: weken vol films, fantastische toneelstukken van professionele gezelschap, maar ook door jongens als begaafde acteurs. Concerten vol klassieke muziek, operabezoek in Aken en dan nog de traditionele feesten en niet te vergeten de sportwedstrijden, gesteund door fanatiek enthousiasme. Is er eigenlijk nog tijd om een boek open te slaan, een paar regels vertaling te schrijven of woordjes en stamtijden van Zeinstra van buiten te stampen?

Zaterdag 7 september begint de school met een gesprek met de klasseleraar (de kronikeur schrijft Hoofdleraar, ook nog met een

hoofdletter, maar bij de jongens heeft die titulatuur nooit ingang gevonden. Onze klasseleraar, Mathijs Berkels, als aardrijkskundeleraar had hij een lage status en een onleuke bijnaam: **De Fien of Fientje**, bracht ons het lesrooster en zo belandde ik in gymnasiumklas II A met mijn buurjongen Charles Wijsen, als enige ook uit Maastricht. Twee lesjes van drie kwartier, nog en dat was het hele onderwijs op die eerste schooldag.

Vlaggen

Warempel, de kronikeur heeft aan het begin van zijn verhaal niet voor niets gejammerd in het Latijn, dat het werk aan Roda's kerktoren eindelijk eens moet afkomen: *periculum in mora*.

En zie: op vrijdag 8 september verschijnen er vlaggen op de torenspits en is er sprake van kleurige versiering: het hoogste punt van het werk is bereikt! De nijvere restauratoren worden getrakteerd door de provisor. Nu alleen nog die hatelijke stellingen en steigers weg!

En de kroniekschrijver neemt zich een dag later voor niet iedere scheidt op sportgebied uitgebreid te gaan uitsmeren in zijn verhaal, al knoopt hij aan die mededeling meteen twee tweede plaatsen voor Rolducse atleten bij het kogelstoten en het discuswerpen op de Nationale Atletiekwedstrijden in Schaesberg vast. En twee dagen later de voetbalwedstrijd tussen twee schoolteams Sparta en Minor.

Weggelopen

De kroniek meldt ook de titel van de gebruikelijke heimweefilm op vrijdag 15 september. Een bekende dijenkletser als het nepdetectivemysterie Gideon of Scotland Yard. Op een van de jongsten van dit schooljaar heeft de aankondiging van de film weinig effect gehad: hij is weggelopen! Niet zo'n beste beurt voor de afdeling surveillance. Vandaar dat we taal noch teken vernemen over hoe dat geval is afgelopen. Dan volgt er nog een flauw grapje over de Pief, de natuur- en scheikundeleraar Lemmens, die een pijp zou hebben opgestoken in de nieuwe toren van Rolduc. Komt-ie: "Hetgeen hij doet in alle eer en deugd: een walmende Lange Jan gelijk. Dat is lachen hoor, Lange Jan Lenders!!"

Snoepreisje

Op vrijdag 22 december promoveert oud-leraar klassieke talen drs. L.J. Engels (1957-1960) aan de Universiteit van Nijmegen bij de bekende specialiste in oudchristelijk Latijn Prof. dr. Christine Mohrmann op een proefschrift, nota bene in het Frans - Quelques Observations sur Le Vocabulaire de Paul Diacre - en dan gaat daar bij wijze van spreken de halve onderwijsstaf van Rolduc (President Jochems, en de heren Rouwet (Latijn) ,Stassen (Kunstgeschiedenis en Tekenen) en Kronikeur Lenders zelf (Leraar Frans)de plechtigheid in Nijmegen bijwonen ten koste van het lesgeven op Rolduc zelf. Paul Diacre is een Benedictijner

monnik uit de achtste eeuw, historicus, vooral bezig met de geschiedenis van Lombardije zonder connecties met Rolduc. Dus waarom: het wordt hier niet toegelicht, de waarde van dit erg opvallend snoepreisje.

Kermis

De Kerkraadse kermis veroorzaakt enig malheur rond zondag 24 september. Een van de jongens leende een Herenfiets om naar de kermis te gaan, maar wordt op de terugweg aangereden door een bromfietser en ziet de geleende fiets 'total loss' raken. Een andere kermisganger komt veilig terug van de kermis en probeert aan zijn nachtrust te komen terwijl er iemand keihard onder een douche achter dunne muren staat te zingen. Hij herkent een 'heer-stadgenoot in de late zanger' maar hoe dit afloopt (waterkraan stiekem op ijskoud draaien?) wordt niet duidelijk. Een gemiste kans! Verder was het zo laat in het seizoen bloedheet op de kermis en daarbuiten, terwijl het ook nog eens supervochtig was.

Pesterij

Iemands feestje proberen te verpesten door stiekem een nieuw liedje op te nemen en publiekelijk af te draaien en daarbij een lange neus te maken. Of de titel van een belangrijk toneelstuk te achterhalen en zo het filosofenfeest proberen te verpesten, enkel door de verrassing te frustreren. Dat is door de jaren heen een typische Rolducse, zwarte

traditie. Pure pesterij met alleen lol voor een kleine groep, die een lange neus kan trekken. Kijk maar naar wat er in de aula gebeurde op woensdag 27 september, net enkele weken in het nieuwe schooljaar. Zes gym, dat op het punt staat hun traditionele presentatie te doen in nieuwe uitdossing (ik weiger hier outfit of uitfit te schrijven: dat soort woorden horen op de vuilnisbelt van taalverkrachters net als wauw en locatie) en daar hoort een triomfantelijk liedje bij, omdat de zesgymmers min of meer op het punt staan met een mooi diploma de school te verlaten om de vrijheid tegemoet te gaan in de echte maatschappij van de buitenwereld.

Enkele vijfgyms verstopten zich in de nok van het gebouw met een van 'Mhr Salemans' geleende bandrecorder en die sufferds doen het licht uit als de oudere klas binnenmarcheert. Ze verraden zichzelf, omdat ze niet konden wachten met pesten. Bijna wordt er echt gevochten, maar men gaat uiteindelijk vijf gym met de brandslang te lijf en de spionnen druipen dan ook letterlijk af, terwijl ze de bandrecorder moeten achterlaten. Om toch nog iets terug te doen haalt vijf gym de radio weg uit het 'klasje', het speciale lokaal voor zesgymmers, maar dan vindt Salemans het kennelijk welletjes en eist het corpus delicti, de bandrecorder weer op: binnen enkele dagen terug te bezorgen. En dan blijkt er nog een tweede 'Heer' bij betrokken te zijn bij deze blatante pesterij. Als ik me niet vergis, zou

dat wel eens kronikeur Jan Lenders kunnen zijn geweest gezien de 24 regels, nagenoeg een halve pagina die hij aan dit onverkwikkelijke incident besteed en vooral de vergoelijkende conclusie, waarmee hij de affaire besluit: "de aanvankelijk sportief gespeelde, naderhand te serieus opgevatte broedertwist". Wat is er sportief aan iemands feestje te verpesten, Jan?

Gelukkig houdt het prachtige najaarsweer een en worden er op zaterdag 30 september veel leukere plannen bedacht en uitgevoerd. Zo komen de "Heeren Zeventien" met twee rally's tegelijkertijd, een per fiets en een te voet, terwijl de jongsten een eigen wandeling mogen maken door het Wormdal en zonder allerlei woeste opdrachten te velde. Dit plan voor een weekdag die sinds een wisseling in de lesorde nu samen met de woensdag een halve lesdag moet zijn, wordt een geweldig succes. Het moest ook een wedstrijd in scherpzinnigheid zijn en voor mij hoeft dat nooit in die uitgewerkte mate als in september 1961. Bij de wandeling door het Wormdal "raken 9 knapen kwijt". Ze weten op eigen benen de thuisbasis weer te vinden en dat is maar goed ook. Niks om opnieuw zo vergoelijkend over te doen, kronikeur.

Ijsco-petje

Op zondag 1 oktober is het eindelijk zover: die van de zesde mogen hun bijna gepikte lijflied

bij het diner, de kroniek zegt 'aan het diner' ten gehore brengen in hun nieuwe kleding. Kronikeur Lenders is helemaal weg van het wijnrode overhemd, al schrijft hij 'shirt' en dat voor een leraar Frans! Maar dat petje is helemaal niks: een ijsco-petje. In de aantekening van donderdag 5 oktober is sprak van twee zusters: Agatha en Erengarda. Dat zijn eetzaalzusters, na moederoverste de belangrijkste zusters van het convent, omdat zij de verantwoordelijkheid hebben voor de keuken. En daarin kan heel wat misgaan, zoals we nog zullen zien, hoewel de maaltijden op Rolduc in mijn tijd heel smakelijk waren, al valt over smaak altijd te twisten. Ik ben van huis uit een echte omnivoor en geen 'fipper', zoals mijn moeder kinderen noemde die helemaal niks lekker vonden en tegen al hun bordjes zaten te grienen. Woedend kon ze daarover worden want in haar kook-eer aangetast. Ik at alles, behalve pindakaas in mijn eerste jaren. Later is dat helemaal bijgedraaid. Mijn favoriet: een halve haan met alle botjes er nog in, zodat ik heerlijk kon kluiven. Welnu: Zuster Agatha (i.e. de goede) was van '50 tot '60 eetzaalzuster; Erengarda volgde haar op, bleef maar een enkel jaar en toen kwam zuster Christophilia. En dat heeft niets te maken met al dan niet goddelijke raadsbesluiten die ondoorgrondelijk zijn, tenzij hier sprake is van een ernstige ziekte van Agatha, natuurlijk. Maar waarom lees ik dat allemaal niet in die kroniek?

Zondag 8 oktober: de lange kruisgang parallel aan de eetzaal is klaar, opgeknapt en dat betekent dat de kerkgang elke dag niet via het groot carré hoeft te verlopen. Zo'n meute jonge honden heeft door die noordelijke blokkade gedwongen, de mooiste binnentuin van Rolduc behoorlijk en consequent platgetrapt en -gestampt. 's Anderendaags laat de Culturele Jeugdkring van Kerkrade van zich horen en dat vindt de Kroniek uitzonderlijk laat. De lachfilm, De Koe en de Gevangene, met in de hoofdrol een doldwaze **Fernandel**, doet iedereen bulderen en dat is heerlijk als het buiten steeds donkerder en kouder wordt. Fernandel, overleden in 1971 op 67-jarige leeftijd, was in die tijd wereldberoemd als "Don Camillo". Zoek op!

Twee dagen later is de ouderenfilm van de Culturele Kring: IJzingwekkend, beklemmend en schokkend, schrijft de kroniek. Heb ik niet gezien, gelukkig!

Kronikeur Jan Lenders maakt er een puntje van: vanaf zondag 15 oktober 1961 zal er bij het gouter, zeg vier uurtje, met die heerlijke zachte en dikke wittebroodskadet, echte thee geschonken in plaats van die ondefinieerbare kostschool drank in grote theepotten, overigens. Die kostschool drank heette voor de jongens: nonnepis. Een grove grap natuurlijk van al die prepubers, pubers en postpubers. Jan Lenders als Heer Kronikeur krijgt dat niet uit zijn pen, natuurlijk. Maar het is wel zo. Ik weet niet of

alle theepotten niet ook meteen vervangen zijn. Want zo'n nonnepis trekt overal in en de inhoud van de theepot zal ondefinieerbaar blijven smaken. In ieder geval is de term nooit verdwenen ondanks deze ietwat potsierlijke annonce. Zelfs op de laatste reünie in het voorjaar van 2024 is hij diverse malen gevallen. Echte thee, pff, het zou wat!

Dinsdag 17 oktober 1961 is een opmerkelijke dag: in Rolducs aula voert de Zuid-Nederlandse Opera Verdi's gezongen treurspel La Traviata op. Deze pittige zedenschets met in de hoofdrol een bevallige hoer, die haar clientèle in de hoogste kringen van het Parijs rond 1850 zoekt. Op een feest ontmoet zij Alfred Germont en de twee raken straalverliefd. Zij geeft haar praktijk als sekswerkster op en beiden verhuizen naar het platteland, waar ze opgezocht worden door Germonts vader. Hij smeekt Violetta af te zien van haar relatie met Alfredo vanwege het schandaal in de familie. Zij neemt haar oude beroep weer op in Parijs, vertrekt stiekem, maar loopt ook tuberculose op. Alfredo laat haar niet los, reist terug naar Parijs en treft daar de vrouw die hij aanbidt, doodziek in bed aan in een groot huis en dan zingen beiden het onsterfelijke duet: "Parigi, o cara, noi lasceremo, la vita uniti trascorreremo". Wie houdt het dan nog droog als deze wanhopige vrouw in de armen van haar geliefde sterft na een afschuwelijk doodsdelier. Kortom is dat een verhaal voor jongeren, die zich voorbereiden op het celibaat en

priesterschap? Maar omdat het pijpenstelen regent en ook nog erg lang, vinden maar weinig Kerkraadse operaliefhebbers de weg naar Rolduc en daarom mogen de filosofen en enkele leerlingen van vijf en zes gym meegenieten van een schitterende courtisane met een prachtige sopraanstem.

Dat was de Culturele Kring van Kerkrade, maar er zijn meer maatschappelijke instanties die een brok van hun aanwezigheid in de samenleving willen propageren in de grote aula van Rolduc. Concreet: drie dagen na La Traviata vertoont op vrijdag 20 oktober de Katholieke Vereniging voor Voogdij en Patronage de film "De Kinderrechter" met Heinz Rühmann in de hoofdrol. Deze acteur, die jarenlang allerlei komische rollen speelde en een favoriet was van mijn ouders, waagt zich in deze film aan een serieuze rol. Wie zaten er eigenlijk in de zaal? Pleegouders, gezinsvoogden, voogden, pleegkinderen, sociaal werkers? Of alleen maar leden? En geen leerlingen of ook gewoon publiek? In ieder geval wel de kronikeur, want hij schrijft: "Het ontroerend verhaal, dat niet overal aannemelijk is, is grotendeels in het toneelkader blijven steken. Hetgeen niet wegneemt, dat er veel moois te beleven valt, want Rühmanns spel blijft een genot om te zien." Een typische Rolduc-recensie, want lees: het stelde eigenlijk niks voor, maar soms was het toch vermakelijk of interessant. Ik krijg de indruk, dat de verhuur van de grote aula voor dit soort toestanden best een stevig steentje

bijdroeg aan de exploitatie van een bedreigd gymnasium annex kleinseminarie. En dan kun je natuurlijk niet alles gaan afkraken, zeker niet als (een deel van) de jongens mogen meekijken voor een habbekrats.

Zondag 22 oktober is Missiezondag en die gaat niet ongemerkt voorbij. Het is opmerkelijk te lezen, hoe de klassieke missie, gericht op het bekeren van zoveel mogelijk mensen over de hele wereld, vooral in tropische landen, naar de achtergrond schuift en hoe de vraag opkomt of er niet veel meer in Europa gemissioneerd moet worden. In West-Europa verflauwt de belangstelling voor het katholicisme en Oost-Europa zucht al zolang onder communistische dictatuur, aangestuurd vanuit Moskou door middel van politieke zetbazen overal. Vanwege de Missievereniging draait op missiezaterdag nog een film over de sociale onrust toen in Mexico, maar op zondag zijn de Europa-seminaristen van het gelijknamige seminarie in Maastricht en een van hun hoogleraren duidelijk aanwezig met een lezing en een discussie. Maar de filosofen vatten Missie veel meer op als Oecumene en vooral toenadering tot het Calvinisme. Een groot succes, want frisse initiatieven, zo vat ik de kronikeur samen.

Op zondag 24 oktober, we zijn alweer een week verder en niemand heeft het meer over de missie, circuleert er plotseling een anonieme brief, keurig getypt, met daarin een protest tegen het "willekeurig kappen van bomen in het bosquet.

Hallo dit is 1961, najaar. Niemand heeft het klimaatprobleem al opgemerkt of foetert over de bedreiging van de natuur, de ontbossing of het kappen van Amelisweerd ten behoeve van een nieuwe autoweg of het kappen van de bomen in het verlengde van een startbaan van een NAVO-vliegveld, waarover AWCS-vliegtuigen hun rondjes moeten beginnen te draaien. Kronikeur denkt te weten, dat het anonieme getikte velletje afkomstig is van een filosoof, die bang is dat het hele bomenbestand van Rolduc verdwijnt als de hele filosofie binnen afzienbare tijd verhuist naar de Molenberg in Heerlen, waar ze geen bosquet hebben. Hij vindt de actie misplaatst. Want: "Hem is toch bekend dat over Rolducs natuurschoon iemand waakt, wiens liefde voor het jonge leven alleen nog geëvenaard wordt door die voor zijn jongens. Ik zet hier een punt, maar in het origineel staat er per abuis, veroorzaakt door de ontroering bij een dergelijke aanhankelijkheid, denk ik, een vraagteken. Van 28 oktober tot 3 november zit het eerste trimester en voor de helft op en dat betekent Allerheiligenvakantie. Precies midden in de kleine vakantie op maandag 30 oktober in de ochtend, laten de Russen een mega-waterstofbom boven het schiereiland Nova Zembla op 3000 meter hoogte ontploffen. De klap is zo hard dat zelfs de kronikeur van Rolduc niet om de vermelding heen komt. Deze explosie in opdracht van Nikita Chroesjtsjov was een

Koude Oorlog stunt van de Russen om indruk te maken op de Amerikanen. De kroniek wijdt er enige filosofische woorden aan: "De mens schijnt er een vreemd genoeg in te scheppen zijn wereld op te bouwen en af te breken, als was het een onschuldig blokkendozenspel. Het kind in de volwassene, een ware duivel soms"

Het vertrek van de kuuzje naar het nieuwe het Philosophicum (in superoude spelling) op de Molenberg in Heerlen is weer een stuk zekerder geworden: prof. Dr. P. van de Baar, hoogleraar in de kerkgeschiedenis aan het grootseminarie, is op zaterdag 4 november benoemd tot president van het nieuwe onderwijsinstituut, dat hoogstwaarschijnlijk in september 1962 zal beginnen. En drie dagen later is ook de provisor van 'Molenberg' bekend: prof. drs M. Lemmen krijgt die functie en gaat gelijk zijn licht opsteken tijdens wandelingen met Rolduc provisor.

Het Mariakapelletje Beerenbos in het buitengebied rond Rolduc moest verplaatst worden. Het moest wijken voor broodnodige woningbouw in het Rolduckerveld. Bij de verplaatsing (in zijn geheel met fundament op een vrachtauto getild) viel het bouwwerkje in stukken uiteen op 23 november. Reddeloos verloren. Later heeft men het 'monumentje' op de nieuwe plek op nieuw opgetrokken, maar plaatselijke vandalen beschadigden het en stalen ook nog het Mariabeeld. Alles kwam weer goed, maar pas aan het begin van de nieuwe eeuw

kon de toenmalige bisschop Wiertz het kapelletje weer inwijden. En nu staat het er weer.

Op zaterdag 25 november vieren de filosofen voor de allerlaatste keer hun Sint Katrienfeest op Rolduc. Er wordt een prachtige mis gezongen; tijdens het diner gaat een koor van wijsgeren door met zingen: "Die zwölf Räuber" van Friedrich Schiller, het weemoedig koorgezang dat de Mastreechter Staar wereldberoemd heeft gemaakt, nog een koor uit Verdi's Rigoletto, waarin hovelingen van de Hertog van Mantua de arme nar, die wanhopig zijn dochter zoekt, bespotten en uitlachen. Afscheid, weemoed, heimwee, nog net geen tranen. Dan is er alweer voetjebal: een korte competitie om een doos heerlijke chocola: 1a, 3b en 5b winnen en dan is het tijd voor de allerspannendste toneelthriller, die ik ooit heb zien spelen op Rolduc: 'De tien kleine negertjes' van Agatha Christie. Een titel die nu niet meer zou kunnen, maar wisten wij veel toen. Het laatste bedrijf vol moordsfeer brengt iedereen voluit in de paniek in de zaal. En het gaat maar door in die aula: wat hebben we daar niet allemaal mogen meemaken? Na de moordenaar volgt een dag later de film "Nonnen voor het vuurpeloton". Indrukwekkend vooral als de groep nonnen het Pinkstergezang "Veni Creator Spiritus" zingen op weg naar hun executie. Alle emoties kun je kwijt in gezang.

De kroniek-notitie voor zondag 10 december is voor een groot deel cryptisch, dus onbegrijpelijk. Het lijkt erop dat de Godslamp in Rolducs kerk op een zondagmorgen is losgeraakt van haar ophanging en dat dat de koster te verwijten zou zijn. In gruzelementen op de vloer: menige kerk zou afbranden na zo'n incident en dan gaat het verder nog over mosselen eten en de erepenning van de gemeente Kerkrade. Geen touw aan vast te knopen voor iemand die dit 63 jaar na dato leest. Verspilte ruimte en ergernis. Hou je hoofd erbij, Jan Lenders. Twee dagen later op dinsdag 12 december wordt de loftrompet gestoken over de studieuze prestatie van Mhr Gijsen, die in twee jaar en twee maanden zijn MO Geschiedenis heeft weten te halen, terwijl daar normaal 4 tot 5 jaar voor staat. En dat terwijl hij ook nog verplichtingen heeft als prefect op Rolduc en nog college liep aan de Universiteit van Bonn. De latere wegens zijn gestrengheid en conservatieve opvattingen omstreden bisschop van Limburg wordt hier door een collega de hemel in geprezen om zijn scherp inzicht en zijn noeste werklust en "van ganser harte gelukgewenst". Het zou anders aflopen met Mgr. dr. Jo Gijsen in zijn tijd. Maar ik kan niet anders dan mij aansluiten bij deze premature felicitaties: Ik heb op Rolduc ongeveer vijf jaar les gehad in geschiedenis en godsdienst van deze Jo

Gijsen. **In mijn herinnering een overtuigende en bevlogen docent.** Hoezeer hij ook als kerkbestuurder, letterlijk als 'opzichter' in latere jaren toch wel gefaald heeft.

En nu laat ik de gedachten aan het latere bijna schisma in het nog oerkatholieke Limburg vanaf de jaren zeventig van de vorige eeuw even wegzakken om in gemoede te schateren bij wat ik op het toneel zag op vrijdag 15 december. "De gecroonde Leersse" van de 'mierzoete katholieke' toneelschrijver Michiel de Swaen uit het toen nog Vlaamssprekende Duinkerken. Door Guido Gezelle werd hij later "de Vondel van Duinkerken" genoemd. De Leersse werd voor het eerst opgevoerd in Duinkerken op de Vastenavond van 1688, dus bijna driehonderd jaar eerder dan het spektakel op Rolduc met dank alweer aan de Culturele Kring van Kerkrade.

Leersse

Het doek gaat open in de grote aula en we zien een hele drukke stelling, een soort steiger in een drietal verdiepingen, allen bedekt met lappen, dekens, gordijnen en matrassen en ander bedspul, waarop of waarin mensen liggen te slapen, van wie er een nogal woest wakker wordt. Het is de chef-schoenlapper Teunis, die zich uitrekt en dan afschuwelijk begint te hoesten en te

rochelen. Als hij weer op adem is, schreeuwt hij luid: "Spou uyt gy, rotsak." En als dat onsmakelijkerwijs is gebeurd op toneelmanier, begint baas Teunis alle mannen en vrouwen die rondom hem slapen of al langzaam ontwaken te commanderen op ruzie-stem, dat ze het hele huis op orde moeten brengen, omdat Keizer Karel V vanuit Hent (lees: Gent, natuurlijk) op bezoek komt en een heerlijk maal verwacht. De hele tekst van deze schitterende zeventiende-eeuwse komedie is te lezen met vertaling en toelichting op de website van de DGBNL, dwz de Digitale bibliotheek voor de Nederlandse Letteren, een fantastische on-line-verzameling van boeken, teksten, gedichten, toneelstukken uit alle eeuwen. Daar heb ik dan ook onlangs gelezen, dat ik de openingsregel van deze spetterende komedie komedie al die jaren sinds 15 december 1961 verkeerd heb onthouden, namelijk als "Spou uyt gy, vette fluim. Het kan zijn dat hoofdrolspeler Peter van der Linden (1923-2015) als Teunis zich hier een vrijheid heeft gepermitteerd, maar dat durf ik niet stellig te beweren. Speciaal voor deze rol kreeg hij wel de Albert van Dalsumprijs in 1962. De Nieuwe Komedie uit Den Haag die "Deze ongecompliceerde klucht" op Rolduc bracht ter bestrijding van de compositie(proefwerk) stress voor de Kerst horen van de kronikeur een enthousiast: "Goed zo, jongens, kom eens gauw terug!"

Dat zegt toch veel meer dan een fijne recensie, die overigens altijd is voorbehouden aan leerlingentoneel. Dinsdag 19 december is de laatste volle dag op Rolduc voor alle jongens, voordat ze naar huis mogen voor de mooiste vakantie van het jaar: de Kerstvakantie, tot woensdag 10 januari en dat is heel lang zeker voor prepubers en pubers. Maar die laatste dag mag er zijn! Er is een tentoonstelling van kerststukjes en kerstversieringen, ik neem aan in de kruisgangen, waar de leden van de "Serre", de tuin- en plantenclub, zich hebben uitgeleefd in botanische kerstsfeermakers met behulp van materiaal uit het bosquet, kaarsjes en wat kleurige dingen van de Hema. Het draait alweer uit op een competitie, want leraar tekenen en kunstgeschiedenis Jos Stassen komt al het sfeervolle moois bekijken om te zeggen wiens stukje of slinger het mooiste is. Dat is allemaal binnen, maar buiten vriest het al enkele dagen stevig en ligt er dragend ijs op de vijfdelige vijvercascade. Het jaar 1961 is bijna om, maar in de laatste weken kan het eindelijk voor de eerste keer dit jaar: schaatsen op de vijvers na het diner. En als het dan al vroeg donker is en gouter en souper zijn genuttigd, dan wordt er en masse gekiend met veel prijzen in elke ronde, maar in de laatste ronde, die 14 winnaars telt, wordt er geloot om de hoofdprijs: een geslacht Kerstkonijn.

Kienmeester Mhr Giel Hommes wint het konijn. Vandaag de dag zou iedereen zeggen: "Hee, zit daar geen luchtje aan?". Toen niet! Gewonnen is gewonnen, toch.

Het tweede trimester van het schooljaar 1961-'62 begint met een opvallende verandering: the clergyman. Als laatste bisschop van Nederland heeft Mgr. Moors goedgevonden dat zijn gewijd personeel - kapelaans, pastoors en ook de priesterleraren van Rolduc niet meer elke dag in die knoopjestoog hoeven rond te lopen. **Het mag ook een zwart of donkergrijs herenkostuum zijn:** pantalon en colbert met op de revers eventueel een bescheiden kruisje. Bisdom Limburg is in de Nederlandse kerkprovincie niet meer de conservatieve uithoek. "Sedert mensenheugenis", voegt de kronikeur daaraan toe. Hij is er zo blij mee dat hij daaraan toevoegt: "Bedankt Monseigneur!" Ik heb nooit kunnen tellen hoeveel knoopjes er aan zo'n toog zitten of zaten, maar het zijn er heel wat, afhankelijk natuurlijk van hoe lang en hoe dik iemand is. De kroniek signaleert nog een paar nog een paar opvallende veranderingen. Mhr J. Gijsen heeft zijn eerste promotie te pakken: hij is niet langer onderprefect van Klein-Rolduc (na surveillant de laagste sport op de Rolducse ladder), maar onderprefect van Groot Rolduc, "belast met de bijzondere

zorg voor 5 en 6 gym", eerste onderprefect dus, terwijl Louis Augustus 3 en 4 gym in de gaten moet houden en Paultje prefect zelf 1 en 2 gym erbij doet. Bert Cartigny, in 1961 na zijn wijding pas benoemd op Rolduc als 'leraar' mag op sport en vrije tijd gaan toezien, samen met een studieopdracht pedagogie. Maar die combinatie wordt geen succes, want al in juli van dit jaar wordt Cartigny kapelaan van de Kluisparochie in Geleen en precies tien jaar later hangt hij zijn clergyman aan de wilgen en gaat uit dienst van het bisdom. De nieuwe onderprefect van Klein-Rolduc wordt intussen Mhr. Dobbels met als studieopdracht Frans erbij. Hij is van dezelfde wijdingslichting als Cartigny en begint in september 1965, helemaal in Groningen Frans te studeren en haalt daar zijn kandidaats in februari 1969. En de laatste vermelding over deze sympathieke, kleine en vrolijke man is dat hij in mei 1980 pastoor in het Duitse Nieder-Bardenberg, een kerkdorp van Herzogenrath, wordt en aldus het bisdom Roermond verlaat.

De kroniek noteert nog met jaloerse halen, dat de nieuwe prefect van Groot-Rolduc, Paultje dus, de oude, eenvoudige prefectenkamer van zijn voorganger Giel Hommes, vlak bij de bel aan de trap heeft laten verbouwen tot een "paleis". Hommes

heeft elders in het complex een tweekamerappartement betrokken.

Films, toneel, muziek, sportwedstrijden te over en veel verenigingsactiviteiten en goede lessen, vooral in de klassieke talen, waar ik mij erg in verdiepte en mijn talenknobbel op los liet. Maar was er niet nog iets meer in het internaatsleven midden in een historische omgeving?

Natuurlijk ieders persoonlijke ontwikkeling en verandering in de houding naar de leraren toe. Als tweedejaars na een lange vakantie op dezelfde plek terugkomen en je gelijk op je gemak voelen en veel dingen als vertrouwd ervaren, deed in mijn klassenomgeving het zelfvertrouwen en ook het aantal grote monden en enige brutaliteit toenemen.

Zo herinner ik me dat in klas IIa, te vinden op de eerste verdieping van de zuidvleugel die de grote cour omarmt, op de eerste stevige sneeuwdag aan het einde van het eerste trimester werkelijk de pleuris uitbrak om niets. En lekenleraar Latijn Frans Stenten, die in mijn eerste jaar lessen in mythologie gaf, waarbij je op de achterste twee bankenrijen gezellig sinaasappels en appels kon schillen en luidruchtig kon opeten... Die Stenten was de dupe. Het grote schoolbord voor in de klas werd volledig volgesmeerd met natte

sneeuw met torentjes van vast geperste sneeuwballen op de bovenrand. Het was de eerste echte klassenstaking in Nederland riepen wij allemaal door elkaar. Het was alsof de geest van de pas begonnen 'raoring sixties' ineens over ons heen gekomen was. Frans Stenten met zijn stoethaspelige bewegingen en kreten wist niet wat hem overkwam. De hele klas lachte zich scheef. Maar uiteindelijk kalmeerde iedereen en kon de les na wat poets- en opruimwerk toch doorgaan. Ergens in mijn beeldenrijke herinnering zie ik diezelfde Frans Stenten voor de klas een jongen met de rug van zijn hand een bloedneus slaan, maar ik weet niet zeker of dat samenhang met de fameuze sneeuwstaking. Ik geloof ook niet dat er repercussies kwamen van de kant van de schoolleiding bv van 'de Baas'. Onze korte ópstand voor de lol werd gewoon doodgezwegen en vergeten. Haalde zelfs niet eens de kroniek. Maar er gebeurde meer in de koude eerste winterdagen van 1961. Zo werd ikzelf als modelleerling, die op elke vraag een snel en uiterst gedetailleerd en correct antwoord had in de klas, de klas uitgestuurd door leraar Frans Jan Lenders, jazekeer de kronikeur zelf. Dat ging zo: er ontstond om een kleinigheid, een grapje of een 'grappig' bedoelde opmerking een rellerig sfeertje in de klas waaraan Jan Lenders zelf ook meedeed. Hij riep ook iets grappigs om ook mee te doen en toen zei ik

tamelijk hardop: "Moeten we nu lachen meneer?" Zomaar, om ook zelf eens gewoon grappig te zijn. Lenders voelde zich als leraar voor de klas kennelijk bot buitengesloten bij het leerlingenjolijt en reageerde onmiddellijk woedend: "**Eruit**", riep hij en wees strak met zijn hand en arm naar de deur. En daar ging ik, die kleine, irritante wijsneus, voor de allereerste keer en daarna nooit meer: uit de klas gestuurd. Ik bleef op de koude gang staan hangen, wachtend op het einde van de les. Toen het zover was liep ik weer naar binnen tegen de stroom van jongens in en vroeg de leraar of ik me nu bij de President moest melden. Lenders, die wellicht al niet meer wist waar zijn ingreep over ging en vermoedde waarschijnlijk, dat hij er meer gedonder mee zou krijgen dan ik, aaide me over mijn hoofd, drukte me even tegen zich aan en zei, beetje lachend, "Nee natuurlijk niet, jongen". En daarmee was de kous helemaal af.

Dat ik van klein kind tot grote jongen uitgroeide werd me ook duidelijk in dit intieme tweede jaar: de tijd van poep en plas was voorbij, maar die grens werd niet zonder opmerkelijke piketpaaltjes in de herinnering overschreden. Zo ging ik ooit in mijn eentje op een voetbalweekenddag naar een wedstrijd van Rapid JC, het latere Roda JC, op Kaalheide kijken. Dwars door

Kerkrade heen van Oost naar West, dan over het spoor en door een stukje bos verder naar het stadion, waar later de marswedstrijden van het WMC, het Wereldmuziekconcoers, zich afspeelden. Natuurlijk wist ik het te vinden, maar op de terugweg kwam ik erachter, dat de Rolducse keuken mij weer iets had voorgezet, dat mijn darmen prikkelde, gecombineerd met de peristaltiek van de wandelbeweging. Kortom: gelukkig halverwege het stukje bos **moest ik plotseling vreselijk poepen:** ik vluchtte tussen de bomen, probeerde snel mijn kleren naar beneden te krijgen, maar niet snel genoeg met als gevolg dat ik feestelijk en onder gevloek in mijn broek scheet. Gelukkig had mijn onderbroek het goorste tegengehouden en opgevangen, Die kon ik uitschudden en -kloppen. Ik vond een plastic zak, want ik wilde ze niet weggooien en zo ging ik snel verder door Kerkrade heen. Ik weet niet meer hoe ik me waste en verschoonde, maar wel dat ik de half uitgespoelde onderbroek, verpakt in een oude krant bij mijn eerstvolgend halftrimesterbezoek aan thuis bij mijn moeder inleverde. Mijn moedertje kreeg ongeveer een toeval bij al die vuiligheid en stank en smet alles in drie seconden in de kelder in de vuilnisbak om na haar kreet van afschuw en verbazing er nooit meer over te praten.

Vervolgens de plas: natuurlijk had ik last van enuresis nocturna, excuses aan de niet klassiek geschoolde lezers: ik piste tot laat in de tweede klas, geregeld in mijn bed. Dankzij de noeste arbeid van de zusters en de rubber onderlegger door mijn moeder meegegeven, vond ik 's avonds in mijn chambret altijd weer een heerlijk droog bed. Maar het kon ook anders misgaan. Zo was erin het voorjaar van 1961 een 'feestje' van de roemruchte konijnenclub, waarvan ik meteen in mijn eerste jaar lid was geworden. Het droeg bij aan mijn seksuele voorlichting, want om een nieuw nestje jonge konijntjes te krijgen, zag ik, dat een van de oudere leden een rammelaar bij zijn nekvel greep en in de kooi van een moerkonijn smeed onder het uiten van allerlei nieuwe woorden en soms onder gejuich van andere leden. De opgeschrikte moer dook onmiddellijk met haar kop in een hoek van het hok, de rammelaar begon te roffelen met zijn achterpoten en kroop over de achterste helft van de moer heen en begon een soort snelle springende bewegingen te maken. Ik stond er kennelijk zo beteuterd bij te kijken, dat de ouderejaars smalend tegen mij riepen: **"kijk, zo gaat dat nou!"**

Enfin het feestje van die club vond op een middag plaats in het vergaderzaaltje, helemaal onder in het gebouw bij de lift

aan de keldergangen en bestond uit frieten, een forse gebakken konijnenbout en zoveel glazen witte wijn, als je maar wilde. En zo werd ik voor de eerste keer van mijn leventje dronken, wist na afloop van het gelag met moeite de juiste slaapzaal en de juiste chambret te vinden, viel daar achterover op bed in een diepe slaap en werd drie uur later kletsnat wakker: alles volgepist. Alweer iets belangrijks geleerd. Sinds dit vochtige incident heb ik altijd een hekel gehad aan 'zuipfeesten' en dronkemansgebral.

Er zijn ook leuke dingen gebeurd in dat vergaderzaaltje. Een paar jaar later bracht ik samen met klasgenoten Jos Gielen en mijn volle achterneef Con Hansen onze eerste one-man-show. Ons openingslied was: "Er is een vrouw vermoord met een gordijnenkoord op de wijs van een bekend liedje van Edith Piaf. Milord. (Allez, venez, Milord...) Dit is het enige detail dat ik me herinner van die show, verder helemaal niets, behalve dat het een succes was en we veel lach oogstten. En dat de leraren die ervan hoorden zich verbaasden over onze acteertalenten als kleinseminaristen.

Hoorspelen op de radio die gekoppeld was aan een grote kist met luidspreker die ook voor radioreportages op de cour van belangrijke voetbalwedstrijden tegen België gebruikt werden. Gebeurde ook in dat

vergaderzaaltje. Daar zaten we dan in redelijke comfortabele stoelen te luisteren met 15, 20 jongens naar een spannend verhaal met allerlei ondersteunende geluiden zoals stappen in het grint of het openen en sluiten van deuren. Bij vlagen kon dat bloedspannend zijn.

De kroniek vanaf half januari 1962 gaat vooral over voetballen, dammen, tafeltennis, alles met naam en toenaam en de uitslagen van voor tot achter. Het is natuurlijk veel leuker te lezen over dingen en incidenten die de wenkbrauwen doen rijzen bij de kronikeur. Zoals de vertoning van de film "The Great Impostor" met Tony Curtis in de hoofdrol op zondagavond 14 januari. Een Amerikaanse filmkomedie uit 1961, dus echt nieuw uitgekomen, over een jonge kerel die in het Amerikaanse leger wil, maar geen officier kan worden en dan allerlei truukjes uithaalt en verkleedpartijen bedenkt om toch zover te komen. "Wat veel Tony en kussen en wat weinig film", luidt het preutse oordeel van Jan Lenders als kronikeur, maar : het is wel een onwaarschijnlijk, maar waar gebeurd verhaal, dat de aandacht stevig vasthoudt. Filmclub Lumière die de film uitzocht heeft zich waarschijnlijk laten lokken door de tekst op het filmblik of een recensie in een filmblaadje: In de rolverdeling komt een echte pastoor voor, een kardinaal en de abt

van een echt trappistenklooster. Als dat nog niet RK genoeg is, dat weten we het ook niet. Kortom: de jaren zestig zijn op Rolduc nog niet echt aangebroken. En dan nog zo'n Heilig Huisje: het Nederlands Koningshuis en Rolduc. Zeker sinds het eind van de negentiende eeuw, toen op aandringen van een directeur van Rolduc werd uitgezocht dat de familie van Oranje Nassau, sinds het begin van de negentiende eeuw vast op onze troon in Den Haag gezeten, via de Limburgse hertogen, van wie er een aantal bijgezet zijn in de oude abdijkerk van Rolduc, rechtstreeks van Keizer Karel de Grote afstammen (zoals wellicht vele Zuid-Limburgers uit de achtste eeuw, toen Karel nogal vaak in Aken en omstreken rondzwierf) (zie "Rolduc in woord en beeld" (1902) blz 74 en 75.) Vanwege deze hoog adellijke connectie schrijft de kroniek bij vrijdag 19 januari: "Het is een goede gewoonte, dat wij op verjaardagen van leden van ons Vorstenhuis onze vaderlandsliefde na de soep uitzingen in een klinkend Wilhelmus." En op die negentiende januari viert Prinses Margriet haar achttiende verjaardag. Maar in 1962 wordt het Wilhelmus niet waardig gezongen. De kroniek kan er niet over uit. Ik lees woorden als 'de spuigaten uit', 'schamen'. Misschien lieten de jaren zestig zich hier voor het eerst horen op het eerbiedwaardige Rolduc. Zelf heb ik er geen actieve herinnering aan,

om het maar eens op zijn Rutte's te zeggen. Maar er wordt onmiddellijk ingegrepen door de courraad. Voortaan wordt er alleen nog maar gezongen op verjaardagen van de koningin, prins Bernhard en de kroonprinses Beatrix. En dan moet iedereen met zijn gezicht gekeerd staan naar de staatsiefoto, die achter in de eetzaal aan de muur hangt. Terecht vraagt de kronieker zich daarbij af: gaat het zingen er daardoor ook qua peil omhoog? Zanglessen invoeren in alle leerjaren zou beter kunnen werken, denk ik hier en nu.

Het moet gezegd worden: de kroniek juicht niet alleen over overwinningen in de sport, maar meldt ook bitter verlies. Zo gaat het grote tafeltennisteam van Rolduc feestelijk de mist in, nog wel tegen die donderse filosofen. Met 6-4 verliezen was op zondag 21 januari "een uitgesproken slechte wedstrijd." En een verdiende overwinning voor de filosofen. "Ach wat, suffers zijn het", foetert Jan Lenders over deze voorbereidingswedstrijd voor de aankomende intercollegiale in Roermond over een week. Op dinsdag 23 januari krijgt de hele school nog een halve dag vrij omdat leraar geschiedenis Jo Gijsen, de latere omstreden bisschop van Roermond, zijn MO-examen geschiedenis zo snel heeft kunnen halen, eind verleden jaar. Op zaterdag 27 januari staat er dan de duidelijke verzuchting van

Jan Lenders: "Eindelijk dient de R.T.V. zich aan." Dat is de Rolducse toneelvereniging, waarvan de schrijver van die eerder aangehaalde verzuchting de regisseur is. De kronikeur alias regisseur van de RTV gaat er eens goed voor zitten en presenteert bijna twee volle pagina's over de twee toneelstukken, die de RTV op 27 januari en op 3 februari in première doet gaan. Eerlijk is eerlijk: het is veel ruimte voor amateur-leerlingtoneel in optima forma, maar de regisseur gaat niet zijn eigen inspanningen prijzen. Voor het eerste stuk, "Rakkers op avontuur", haalt hij het toneelblad Masker aan, dat zich zeer positief over spel en decor uitlaat. De tweede RTV-première op 3 februari betreft sprookjestoneel, getiteld "De Slimme Kat" en dat slaat natuurlijk op het bekende verhaal van De Gelaarsde Kat. Maar eerst moet er weer een boel sport in de kroniek gepropt worden: twee pagina's over de intercollegiale voor de vier binnensporten: schaken, dammen, pingpongen en biljarten. Alleen met pingpongen kan Rolduc een flinke pot breken. Het pingpongteam, dat op 21 januari door de kroniek nog voor 'suffers' werd uitgemaakt omdat ze een voorbereidingswedstrijd tegen de 'kuuzjerie' met 6-4 verloren, glorieert in Roermond en laat Weert, Roermond en Sittard ver achter zich. De kroniek trekt de eerdere kwalificatie in. Maar daar

blijft het ook bij: Schaken: de derde plek van vier; dammen een tweede plek en bij biljarten ook een tweede plek. Jan Lenders is tevreden, schrijft hij. Op dezelfde intercollegiale-dag wordt Rolducs bosquet het toneel van de crosskampioenschappen (lees: veldloop) van de Atletiekvereniging Schaesberg, waarbij enkele jongens van Klein Rolduc zeer goed scoren. Ook in andere klassen zijn er goede resultaten. Dit clubkampioenschap zal in de toekomst van toen uitgroeien tot de jaarlijkse bekende Abdij-cross. Na woeste inspanning volgt ontspanning en wel van verrassend hoog peil: een uitvoering van de opera 'De Barbier van Sevilla' van Rossini door een marionettentheater, zeg maar een poppenkast. Alweer een initiatief van de Culturele Kring van Kerkrade: goddelijke muziek, geestig poppenspel en een magnifiek decor. Ik was er niet bij, die dinsdag 30 januari, hoewel twee gym als oudste groep specifiek was uitgenodigd. Als romantische toegift brengt de eerste dag van januari een flink pak sneeuw.

Keetje

Op zondag 3 februari moet, zoals eerder gezegd, de Rolducse Toneelvereniging nopenieuw aan de bak met een première. Ditmaal geen avonturen van jongens, maar een sprookje 'De slimme kat' genaamd en dat verwijst natuurlijk naar de Gelaarsde Kat,

maar dan toch anders. Anders is dat ikzelf met naam en toenaam in de kroniek terecht kom, omdat ik in deze voorstelling de rol van het boerinnetje Keetje speelde en zelfs niet onverdienstelijk gezien de bespreking van het sprookjestoneel in toneelblad 'Het Masker' van de hand van recensent Hein Pasing. En opnieuw was kronikeur Jan Lenders de regisseur en kon hij niet zijn eigen vlees gaan keuren, zoals de hedendaagse uitdrukking luidt. In diens plaats schrijft Pasing: "Voor al Keetje, Truitje en boer Klaas weten mijn hart te winnen. Na 22 regels voor het merendeel positieve opmerkingen van Pasing kan de kroniekschrijver/regisseur zijn eigen mening toch niet langer voor zich houden: "Nou R.T.V., daar kunnen jullie het wel mee doen. Het lijkt ons (pluralis majestatis?) wat overdreven deze lof, maar och, jullie hebben veel goodwill in huis en, eerlijk gezegd, Kroniekschrijver, die jullie ergens wel mag, is over jullie niet ontevreden." Het lijkt erop dat Kroniekschrijver/regisseur de lofprijzing van een ander wil dempen om de eigendunk van zijn acteurs in spe enigszins in te dammen. Hein Pasing, overigens, kwam ik vele jaren later in Spaubeek tegen als zeer geliefde pastoor van dat dorp, waar ik veertig jaar woonde, maar over sprookjestoneel hebben we het nooit gehad. Wat is de grote wereld toch klein!

De maand februari 1962 begint rommelig en verward. Op donderdag 1 februari is er sprake van de kennelijk mislukte contactdag van 5 gym. Op zo'n dag komen gym-studenten van dezelfde jaargang als de Rolduciens op bezoek om contact te maken en in gesprek te komen met hun jaargenoten. Vaak spreken de bezoekers Frans of Duits. Deze keer was het Frans en dat is niet goed gegaan. In plaats van helder uit te leggen wat er aan de hand was, probeert de kronikleur zich ervan af te maken met een smoes. "Er is al zoveel over te doen geweest ervoor en vooral erna", staat er. En dan volgen er vage zinnen, waaruit ik opmaak, dat het om een bezoek van Franstalige meisjesstudenten gegaan is en dat velen van de bezoeksters hun gastheren maar houten klazen vonden en ook dat ze onhoeffelijk gedrag zagen bij de gastheren. Wat wil je ook met seminaristen, die natuurlijk totaal geen sjoege ervan hebben hoe met meiden om te gaan. Een afgang van jewelste natuurlijk en ook een blamage, maar ook zegt Lenders: "een vergissing, die de vijfde zich nog lang als een bijzonder prettige dag zal herinneren. Wat volgt geeft de meeste info. De Rolduciens namen geen koffers over van de meisjes en wisten zich ook geen houding te geven... Dat dank je de koekoek!!

Gelukkig komen er een paar dagen later, 7 februari, stoere jongens van de HTS van

Heerlen op bezoek voor een "gevarieerd sportbedrijf". Wat een taal: een sportieve ontmoeting natuurlijk en daar weten die van Rolduc wel raad mee: we willen en zullen alles winnen, want wij zijn en blijven de beste. En warempel: Wij verpletteren de HTS'ers bij pingpongen, schaken, dammen en volley, maar worden overklast in biljarten en basketbal, terwijl het voetballen een gelijk spel blijft. Op deze dag gat de Jaarboek-redactie op bezoek bij de huisdrukker in Roermond (v.d. Marck) om over een aanpassing aan de nieuwe tijd van het jaarboek (zeg maar "annuarium", volgens de kroniek). Dat resulteert in een nog steeds ongeschreefd broodlettertje in een dunner lijntje en daardoor slechter leesbaar, vind ik als jarenlange, professionele letterlezer, maar er komt ook een professionele lay-outer. Dat leidt inderdaad tot meer foto's en illustraties in de tekst van de kroniek, **maar nog steeds zonder onderschriften en bronvermelding.**

Om niet helemaal duidelijke redenen gaat de oprijlaan van Rolduc een week of drie dicht. Dat betekent omrijden via Herzogenrath, als je naar Kerkrade en kan tot isolement leiden bij slecht weer. Kronikeur vreest een kluizenaarsleven.

Op zaterdag 10 februari weer een merkwaardig bericht over een intern conflict. De filosofen zingen knallende

aria's onder de douche, die kennelijk zover dragen dat leerlingen van 6 gym er last van hebben tijdens het tweede en derde lesuur. Verklaring voor het luidruchtige douchen zou een soort waterfeest zijn als gevolg van "Carnavalsjool", een dag eerder op vrijdag 9 februari. Zes gym neemt kennelijk in de middaguren wraak door op hun beurt herrie te maken om de filosofen te storen, "vanuit dezelfde weinig oirbare plaats" (een douche-hok?) en 'wettige verdedigers" van zes gym nemen dat voor hun rekening "uit pure wraak". Wat is hier aan de hand als Lenders dan ook nog tot deze conclusie komt: "Het wordt tijd dat zij gaan..." Waar slaat dit allemaal op en in de eerste plaats dat "Carnavalsjool", omdat in 1962 carnavalszondag op zondag 4 maart viel, bijna een maand later. En waarom moeten wrijvingen en problemen altijd in zo'n opgefokte stijl worden aangekaart? Er zijn feiten voorgevallen en die zijn op zich toch duidelijk genoeg.

De Russische Filmdagen, opgezet door 'tekenleraar' Jos Stassen, beginnen op 10 februari, de dag van de ruzie over het badgezang van die Kuuzje, maken zeer veel indruk op Rolduc en zijn bewoners. In een korte bespreking door Jos Boesten, een oudere leerling of filosoof. Ik herinner mij die Filmdagen zelf wel en zie dan beelden voor me van bossen en invallend

zonlicht en traag zich ontplooiende verhalen en die merkwaardige taal ook. Misschien dat twee gym een enkele film mocht zien, want het hele festival hebben we zeker niet uitgezeten. De kronikeur noemt het festival alleen in het voorbijgaan der dagen, maar maakt toch een kanttekening: "Meerdere werkelijk ontroerende films. Maar... was het tóch niet wat veel?" Goedkope kritiek die de kroniek zelf meteen relativeert, maar sympathiek is anders, te meer nu de omvang van de kroniek schooljaar '61-'62 61 gedrukte pagina's lang is. Is dat ook niet wat veel, Mhr. Lenders? Na de filmdagen en nog wat viert timmerman L. Vliegen zijn zilveren jubileum in dienst van Rolduc sinds enkele jaren voor de laatste oorlog. Een portretje zou niet te veel eer zijn geweest voor iemand die al het houtwerk van Rolduc in de gaten hield en ook repareerde. Het hoeven toch niet allemaal gewijden te zijn die...

Op maandag 19 februari staat de bisschop voor de deur. Mgr. Petrus Moors, die naar zijn filosofen komt kijken en luisteren, wat het *jaarlijkse scrutinium* genoemd wordt. Het diner eet Moors, evenals zijn voorgangers in de eetzaal van Groot-Rolduc, tenminste als hij niet alleen is binnengelopen om te zeggen dat het vanwege zijn visitatie deze middag congé is.

Algeheel schoolvrij. Het kan niet op: een dag later, de bisschop is nog niet weg, is er een spannend toneelstuk in de grote aula voor de jongere leerlingen. Omdat het aangeboden wordt door de Culturele Kring Kerkrade, komen er ook jongeren van Kerkrade. Zij slaan tijdens het stuk zodanig grof aan het 'kuiten' dat de kronikeur schrijft: "voor deze jeugd kan het niet anders worden bestempeld dan als parels voor de zwijnen. Aan deze barre wantoestand moet zo spoedig mogelijk een einde komen." 21 februari, zijn laatste bezoekdag, leest de bisschop de mis voor heel Rolduc, communauteitsmis heet de plechtigheid. Daarna eindelijk weer eens voetbal. Een voetbalwedstrijd tussen Roda en het Bisschoppelijk College Sittard sinds vele jaren aartsvijanden van elkaar op voetbalgebied, niet zo erg als Nederland en Duitsland, maar dit jaar laaien de sentimenten hoog op, omdat Nico Bitsch in het leerlingenteam van 'ut Kleesj' speelt. Nico Bitsch, 25 jaar oud, net bijna een jaar na zijn priesterwijding in het voorjaar van 1961, was een jonge leraar van B.C. Sittard, die mocht invallen als medespeler in de aanval, omdat Sittard maar tien spelers kon opstellen. Niet zomaar een invaller, maar een bloedfanatieke aanvallende speler. Kronikeur noemt de wedstrijd een saai en onbenullig partijtje voetbal. In twee minuten heeft Roda al twee

keer gescoord. Maar dan maakt die fanatieke Bitsch snel twee doelpunten. Rolduc komt op 3-2, dan wordt het 3-3 en tenslotte wint Roda met 4-3. "Troosteloos", noemt Jan Lenders dit spel, maar daar geloof ik niks van. Ik heb Bitsch (uitspraak: Bietsj) meegemaakt tijdens verschillende intercollegiales voetbal op Rolduc als coach en opzweper van de Zittesje ploeg en daar was niets troosteloos bij. Deze jonggewijde, enthousiaste Bitsch zou een indrukwekkende loopbaan in het regionale onderwijs in Sittard doormaken. Hij werd rector van "ut Kleesj in Sittard" en later na de scholenfusie met de Ursulinenschool Serviam tot het Trevianum directeur-voorzitter van deze school en nog steeds gevreesd om zijn doortastende manier van leidinggeven. Als journalist, werkzaam in Sittard en omstreken heb ik diverse malen contact met hem gehad en zijn energie mogen ervaren. Hij is de enige geestelijke die me ooit toevertrouwde dat hij een kleinzoon had willen hebben... Nico Bitsch overleed op 25 maart 2007. En het oude gebouw van 'ut Kleesj' aan de Parklaan in Sittard, waar ook Jos Stassen zijn middelbareschooltijd doorbracht, is nu helemaal verbouwd in de beginjaren van de eenentwintigste eeuw tot het sjieke en grote hotel Double Tree by Hilton met 80 kamers, 27 appartementen en 54 studio's. "παντα ρει, ουδεν μινει", schreven de oude

Griekse filosofen al meer dan 2000 jaar geleden: "alles stroomt, niets blijft."

Op zondag 25 februari duikt in de kroniek zomaar het 40-jarig priesterjubileum van de 'alom bekende' Mhr Rosier in Maastricht op. Hoezo alom bekend? Jawel, ik kende de man wel van de verhalen van mijn twee broers die school ging op de RK HBS Wijk-Maastricht, later het St. Maartenscollege. Daar was die Mhr Rosier godsdienstleraar en geestelijk adviseur van het schoolbestuur. Ik kende hem als Zjang, zoals elke HBS-leerling in Wijk bij Maastricht hem kende. Een grote, zwaargebouwde man in toog met een harde en verdragende stem, die elke schoolochtend midden voor de ingang van de school stond en de voorbijtrekkende leerlingen af en toe van pittig commentaar voorzag als hij iets hoorde of zag wat hem niet beviel. Deze Zjang was dol op intimideren. Zo had hij de gewoonte om tijdens zijn godsdienstles plotseling tegen een van zijn toehoorders in de klas te roepen: "Hé, jong, kom jij eens hier. En als de toegesprokene dan erg schichtig was opgestaan en tussen de banken naar voor schuifelde, dan kreeg hij de opmerking: "Ga maar weer zitte, jong." Soms was Zjang wat langer van stof, vooral als hij een gebrek aan ijver of belangstelling bij leerlingen in zijn klas waarnam. Dan kwam er een fel preekje, meestal op dezelfde manier

besloten met "Ja, ja, weet niks, doet niks, kan niks en gaat naar Tuscho!!" Tuscho was in de jaren zestig een bij de jeugd zeer geliefde ijssalon aan de Maastrichter Brugstraat. Een plek waar volgens Zjang een goed middelbaar scholier absoluut niets te zoeken had.

Op woensdag 28 februari doet een diëtiste haar intrede in de Rolducse keuken. Voor een paar proeftafels gaat zij de voedselporties nauwkeurig afwegen om overgewicht tegen te gaan en voor gezondere voeding te zorgen. Op zondag 4 maart is het Carnaval. Het angstige binnenhouden van de jongens met dat afschuwelijke feest buiten is allang afgeschaft. Iedereen mag naar huis tot de avond van Aswoensdag, dus het askruisje gaat er ook aan. Een groot straatfeest wordt het intussen niet, ook niet in Maastricht: het sneeuwt, het vriest 9 graden, kortom bitterkoud, hé!

Op dinsdag 13 maart viert de provisor zijn 25-jarig priesterjubileum. Aan de bescheiden Pie Houben spendeert de breedschrijverige kronikeur een bijna twee volle pagina's loftuiting in de moderne kleine ongeschreefde letter. Deze oorspronkelijke leraar Duits werd later prefect en klom zo op tot Provisor (huis-econoom). Hij werd op 5 augustus 1962, dus nog in dit kroniekjaar benoemd tot pastoor in Houthem-St. Gerlach en overleed daar op

7 mei 1973 op slechts eenenzestigjarige leeftijd. Ik ken hem als een fors, groot, maar ook behoorlijk obees man om het maar eens netjes te zeggen. Het zilveren priesterfeest van Pie Houben wordt besloten met de opvoering van Hoofds Warenar, een komedie uit de Gouden Eeuw, geschreven door P.C. Hooft in 1617 aan de hand van een klassieke tekst van de Romeinse dichter Plautus. De befaamde, Franse toneeldichter Molière, gebruikte de Plautustekst ook voor zijn komedie die hij L'Avare noemde, de vrek en daar gaat het natuurlijk om, het bespotten van een vrek, die op zijn centen zit, met niemand wil delen en met een pot met goudstukken rondzwerft om die te gaan verstoppen of begraven. Ik vind het nogal wat om de minister van financiën van Rolduc te tracteren op een fameus toneelstuk over een gierigaard, een ziekelijke, a-sociale vrek. Ik zou dit niet als een compliment hebben opgevat, helemaal niet. Maar hoe dat ook zij en hoe hoog de opvoering van 'De gecroonde leersse' door de Haagse Nieuwe Komedie ook de hemel in werd geprezen op 15 december j.l., de kronikeur vindt de opvoering van Warenar door hetzelfde toneelgezelschap op het jubileumfeest van 13 maart helemaal niks. In de eerste plaats vanwege de lange stukken door een persoon gesproken tekst, monologen zogezegd. En dan de acteurs. Die speelt te onverschillig, de ander is moeilijk te verstaan, een

verkeerde regisseur, of zijn de spelers te veel gewend aan stukken vol jolijt en humor? Conclusie: een redelijk gespeeld zwak stuk met af en toe goed spel, gelukkig in een fraai decor met feestelijke kostuums. Gelukkig was de volgende dag woensdag 14 maart en stond alweer een volgend aulabezoek voor de deur: om zeven uur in de avond zit iedereen alweer klaar voor een klinkend concert met prachtige muziek van een lid van de Bach-familie, van Joseph Haydn, en een pianoconcert van Frans Liszt. De kroniek is lyrisch: "Een zó spelend LSO willen wij niet meer missen," steekt hij dirigent André Rieu (senior, de vader van, inderdaad) een fikse veer op de hoed. Dat is ooit wel eens anders geweest in de jaren voor de oorlog, toe het LSO vaak flink de les gelezen kreeg in de kroniek na de jaarlijkse concerten op Rolduc.

Politiedagen

Op zondag 18 en maandag 19 maart presenteert de Nederlandse politie zich aan de Rolduciens. In een zeer veel omvattend programma, van de spectaculaire politiehondendressuur buiten op het voetbalveld tot films, lezingen en marsmuziek van de politiebans kreeg iedereen een prachtige indruk van het veelomvattende werk van de Nederlandse politie aan het begin van de jaren 60. Mij zijn vooral de politiehonden bijgebleven.

Ongelooflijk wat men die dieren kan leren bij het overmeesteren van boeventuig.

In 1962 is woensdag 21 maart de eerste dag van de lente. De hele natuur, inclusief een oude abdij vol enthousiaste leerlingen leeft op, zou je denken, maar niets is minder waar. De griep slaat toe op Rolduc, nadat ze na Carnaval, drie dagen vanaf 3 maart al is binnengeslopen. Op die eerste lentedag liggen 34 griepers in bed. De president en de prefectuur reageren onmiddellijk: iedereen mag een half uur later opstaan. Dat betekent 07.15 uur in plaats van 6.45 uur. Nou, echt uitslapen is het niet, maar toch schrijft de kronieker: "We zullen dat trachten vol te houden tot de ziekte bedwongen is." Dat klinkt alsof het erg moeilijk is om uit te slapen!! De dokter/huisarts heeft een beter advies zegt hij: Als nu eens iedereen ook een half uur eerder naar bed zou gaan! Maar dat ziet Jan Lenders helemaaaal niet zitten: "De arme man beseft niet, dat hij iets onmogelijks vraagt. Naar boven, dat zou te overwegen zijn, maar naar bed? Wie gaat er nu zo vroeg naar bed? De dokter zelf soms?" Om half tien naar bed in plaats van om 10 uur (22.00 uur). Alles helpt zou ik zelf zeggen, zeker rust nemen bij dreigende griep. Waarom dan die nijldige reactie van Jan Lenders? Onmogelijk? Belachelijk, Jan! En meteen erachteraan:"...het verlate hora

surgendi schijnt baat te brengen." Jawel hoor, wij hebben gelijk en Latijn hebben we ook gehad, guttegut! Waar bemoeit die dokter zich mee? Ik lees hier iets tussen de regels, maar ik weet niet wat. Zou de kroniek zelf griep gekregen hebben en toch hebben doorgewerkt of zo om nog meer jongens en collega's aan te steken? Hoe dat ook zij: op vrijdag 23 maart zijn er 35 grieplijders, maar dan gaat de ziekte snel wijken: op 30 maart is er nog maar een hardnekkig geval. Tot 4 april blijft het uitslapen van een half uurtje geblazen. Maar dan zijn er vier jongens die zelfs langer uitslapen dan nog toegestaan.

De politiedagen, half maart krijgen een vervolg in Kerkrade. De winnaars van de verkeersquiz tijdens die dagen gaan naar Kerkrade voor een nieuwe regeltjeswedstrijd tegen leerlingen van Kerkraadse scholen. En natuurlijk winnen de dapperen. Zo ziet Rolduc het graag: wij zijn de besten, geeft niet waarover het gaat! Maar een paar dagen later, op zondag 25 maart, komt voor de eerste keer de jeugd-intercollegiale naar Rolduc: 'foebele' tegen teams uit de lagere klassen van de andere bisschoppelijke colleges in Limburg. Tegen *angstgegner* Sittard wordt het nog keurig 2-2, maar tegen Roermond 0-6, tegen Weert 1-4. Roda eindigt als laatste van de vier! Weert wint. De spijt over deze afknapper wordt gelukkig

afgeleid, verdoezeld door de vertoning van opmerkelijke Joegoslavische tekenfilms 's avonds in de aula.

Op vrijdag 30 maart gaan de kroniek uit zijn dak. Met een duidelijke verwijzing naar psalm 128, vers 24 (grondtekst) klinkt het: "Dit is de dag. Juicht en jubelt want dit is de dag." Delen van deze psalm komen voor in de liturgie van de dinsdag en de vrijdag in het octaaf van Pasen, dat nog stijf staat van de alleluia's. Het is duidelijk dat de kroniekschrijver enorm blij is. Reden? Na 921 dagen, na drie jaar en zeven maanden is de toren van Rolducs kerk eindelijk klaar. Helemaal gerestaureerd en zonder steigerwerk staat de kerktoren fier op het voorplein, precies tussen de abtenvleugel en Klein-Rolduc.

Charles Janssen, godsdienstleraar, leraar Frans en Nederlands in de lagere klassen en aalmoezenier van de pioniers, Rolducs scoutingclub) en pater spiritualis (biechtvader) van zeer velen op Rolduc vertrekt na een ernstige ziekte naar rustiger oorden. Hij wordt op vrijdag 30 maart rector van Mariabosch in Baexem, Midden-Limburg, klooster van de Missiezusters van de Heilige Geest. Hij was ook vele jaren redacteur van het jaarboek en schreef menige kroniek die ikzelf onder de loep heb genomen en beschreven.

Zondag 1 april is een barre dag met guur weer, geen zon, regen en een vieze wind en toch is het groot feest volgens de liturgische kalender: Halfvasten!

En dat betekent ook: het grootste toneel van het jaar wordt in de aula gebracht. "Le Bourgeois-Gentilhomme" van Molière. Qua muziek, ballet, dans, kostuums en decor wordt alles uit de kast getrokken voor een voorstelling, waaraan ik geen duidelijke herinnering heb, zelfs niet als ik de uitgebreide, aparte bespreking in het jaarboek lees. Wel zie ik de Dansmeester, de Muziekmeester, de Schermmeester en de Meester Wijsgeer over het toneel rondlopen en op bekakte wijsheden en aanwijzingen debiteren. Waarbij enkelen met een stok voortdurend op de vloer tikten. Voor mij als dertienjarige tweegymer is dit echt te hoog gegrepen geweest. Regisseur is kronikleur Jan Lenders en daarom laat hij de bespreking van het toneel aan iemand anders over. Het is ook de laatste keer dat de filosofen hun mankracht kunnen inzetten voor zo'n project. En de deelname aan het toneel van jonge dames van buiten Rolduc was nog nooit zo groot: vier toneelspeelsters en twee violistes in het begeleidend kamerorkest. De leider van dat orkest, de recent gewijde Alfons Kurris, die iets later dan ik als leraar/surveillant op Rolduc arriveert en

alweer in september 1962 naar Rome vertrekt om daar kerkmuziek te studeren. In maart 68 wordt hij kapelaan in Sittard in de bekende Hemelvaartparochie met nog steeds de opdracht iets te doen aan liturgisch-muzikale vorming. Dat slaat natuurlijk op het werk aan zijn dissertatie, want in januari 1969 promoveert hij aan het Pauselijk Instituut voor Gewijde Muziek, waarna hij in november 1976 weer in de Hemelvaart-parochie in Sittard terecht komt, nu als parochie-assistent en in 1981 pastoor wordt in Eys bij Wittem. Ik kom hem tegen in maart 2001 in Maastricht, als ik toetreed tot het Gregoriaans koor Schola Nova van de Onze Lieve Vrouwe basiliek, waar hij inmiddels pastoor is en als Mgr. **Dr. A. Kurris**, kennelijk benoemd door de toenmalige paus J.P. II tot geheim kamerheer of huiskapelaan, zich enorm inzet voor de bevordering van Gregoriaanse kerkmuziek in de basiliek. In januari 2016 neemt Fons Kurris na 15 jaar afscheid van zijn geliefde 'Selvrow' en gaat in Houthem St. Gerlach wonen. Geboren in 1935 is hij dan al in de tachtig.

Alsof het nog niet allemaal genoeg is geweest met films en podiumkunsten, gaan de hogere klassen Mozarts opera 'Don Giovanni' horen en zien in het Akense Stadttheater. Vlak voor het begin van de proefwerken van het tweede trimester en zo'n zangbrok wordt

dan gezien als een welkome afleiding van al dat geblok. Voor twee gym zijn de woeste avonturen van Don Juan en het voorlezen van zijn lijstje van veroverde vrouwen in de befaamde boekjes-aria, gezongen door knecht Leporello, echt te veel van het goede. Ik herinner me dus alleen maar jaloerse gesprekken in de kruisgangen over het thema "Zij wel en wij niet".

KVC Oranje 1911, Bleijerheide/Kerkrade, voetbalt op zondag 15 april tegen het Rolducs elftal, dat zich zo wil voorbereiden op de komende intercollegiale in het derde trimester. In de eerste helft blijft het 0-0, maar door gebrek aan conditie moet Roda zes doelpunten toestaan. 0-6 is de einduitslag en dat voorspelt niet veel goeds voor de wedstrijden tegen Weert, Sittard en Roermond.

Aan de schijf

En dan volgt er in een geschreven adem een merkwaardig stukje tekst, aldus beginnende:

"In deze nacht gebeuren inavouabele dingen." Dit mooie Franse woord, natuurlijk van de fransoos bij uitstek Jan Lenders, betekent: dingen die men niet wil toegeven, niet wil bekennen, waarover men niet wil spreken of schrijven in dit geval. Dingen te erg voor woorden, onuitsprekelijke dingen enz. Dan haalt de kroniekschrijver de bekende uitspraak van de Griekse filosoof

Heraclitus (Efeze, 540-480 v. Chr) aan:
panta rhei d.w.z. alles stroomt alles is in
beweging. Vervolgens is bij bang
scatologische termen te moeten gebruiken.
Dat zijn woorden die betrekking hebben op
menselijke uitwerpselen. Kortom op schijt
of poepestront, zoals een van mijn
kinderen altijd blij placht te roepen als
hij bij zijn zindelijkheidstraining weer
een keurig keuteltje in zijn plastic
pispotje had uitgedrukt. Kronikeur blijft
om de hete brij of de dampende keutel heen
draaien, als hij zegt dat hij alleen enkele
vragen wil stellen: "Komt het van de
spinazie? Van het brood? Is het koude weer
van gisteren er schuld aan? Zelfs de Heren
hebben scatologische problemen. Zowel
jongens als heren moeten midden in de nacht
ijlings toiletten opzoeken. Lenders zegt
het niet met zoveel woorden, want alles is
'inavouable' Maar voor de goede lezer is
het duidelijk: een groot aantal bewoners
van Rolduc is op een van de laatste dagen
van het tweede trimester getroffen door een
voedselvergiftiging met hevige diarree tot
gevolg. Ik heb zo'n onsmakelijke uitbraak
van buik-ellende ook een keer op Rolduc
meegemaakt midden in de nacht. Het was niet
deze, als ik me goed herinner. Dus de mijne
hebben we nog tegoed. Heerlijk toch!

Proefwerken in de Goede Week

Op maandag 16 april beginnen de **composities**, dat is Rolducs voor: de proefwerkweek. En dat betekent blokken en opgefokt pennen in de GOEDE WEEK. Want zondag 17 april was Palmzondag, de laatste zondag voor Pasen: we lezen niets over de passie van Pothast en andere liturgie. Zo'n lang trimester en dan proppen de gezamenlijke leraren met de president de composities/proefwerken allemaal in de Goede Week. Eigenlijk heb ik er geen woorden voor. De heiligste tijd van het jaar van ons geloof wordt opgeofferd aan geblok en gepees. Foj Foj Foj. Op Witte Donderdag is de laatste compositie. En ook het weer wordt beter. En dan komt hier de goed-maak-zin van kronikeur Jan Lenders: "De allengs zichzelf (sic) tot herleven wekkende natuur maakt het ons mogelijk, dieper door te dringen in het Paasmysterie, dat wij met alle luister vieren waarover de liturgie beschikt. () Na de avonddienst (sic) van Witte Donderdag vergasten de Zusters ons op een feestelijk Paasbanket, met echte Paashazen, en eieren, en choc. Dit jaar wordt het Paasfeest dus al voor Goede Vrijdag op Rolduc gevierd. Neen, ik ben er niet van gecharmeerd, van deze planning. En op Goede Vrijdagmorgen gaan we met zijn allen de film 'Dialogues de Carmélites' zien. Om vier uur in de middag is het einde van de Goede Vrijdag "middagdienst" (sic). Er wordt nog een hapje gegeten en dan allemaal de bussen in

tot woensdag 9 mei. Dan begint het laatste trimester.

Het Derde Trimester

Dit trimester zal ik aan de hand van Jan Lenders' kroniek in grote lijnen volgen met spaarzame details. Dit omdat de eerst twee trimesters van dit schooljaar zo bol hebben gestaan van toneel, film, concert en wat al niet meer zij aan "vermaak" op hoog niveau, dat de lengte van mijn bespiegelingen met meer dan 12.000 woorden op ruim 58 schermpagina's wel een beetje uit de klauwen is gelopen.

Hier volgt het laatste detail: voorjaar 1962 is de tijd geweest dat ik in de Franse les de fabel Le Corbeau et le Renard (de Raaf en de Vos) knatsj van buiten leerde:

Maître Corbeau, sur un arbre perché,
Tenait en son bec un fromage.
Maître Renard, par l'odeur alléché,
Lui tint à peu près ce langage :
« Et bonjour, Monsieur le Corbeau.
Que vous êtes joli ! que vous me semblez beau !
Sans mentir, si votre ramage
Se rapporte à votre plumage,
Vous êtes le Phénix des hôtes de ces bois. »
A ces mots, le corbeau ne se sent pas de joie :
Et pour montrer sa belle voix,
Il ouvre un large bec, laisse tomber sa proie.

Le Renard s'en saisit, et dit : « Mon bon Monsieur,
Apprenez que tout flatteur
Vit aux dépens de celui qui l'écoute.
Cette leçon vaut bien un fromage, sans doute. »
Le corbeau honteux et confus
Jura, mais un peu tard, qu'on ne l'y prendrait plus.

Deze fabel, die waarschuwt voor vleierij, is geschreven door de dichter Jean de la Fontaine in de tweede helft van de zeventiende eeuw. Zo vaak hardop gelezen en ook voorgedragen, telkens weer, dat ik het verhaal in het Frans nog steeds op elk tijdstip van de nacht of de dag kan voordragen zonder enige hapering. Dank je, Heer Jan, want hoevelen heb ik al niet aangenaam verrast met deze wijze woorden.

Het is gelukkig ook maar een kort trimester: negen weken en drie dagen en daarom gaat de studie meteen van start, behalve wat de eindexamenkandidaten betreft. Door de late Paasdatum dit jaar. Pasen valt op de eerste zondag na de eerste volle maan na 21 maart, het begin van de lente. In 1962 was de Paasdatum zondag 22 april, een van de laatst mogelijke data volgens de hierboven gegeven regels. Vandaar dat 6 gym al op 7,8 en 9 mei zijn schriftelijke eindexamens moet maken en daarom mogen de hoogsteklappers terug op vakantie tot 16 mei, omdat de mondelinge eindexamens pas op 25 juni beginnen. Dat is geregeld en ook de nieuwe, verbrede toegangsweg tot Rolduc,

al is het laatste stukje gewoon smal
gebleven.

Op zondag 13 mei komt het groot-seminarie
op bezoek, een traditie die teruggaat tot
de vrome jaren 50: om de vier jaar. De
Bijna gewijden staan al om acht uur 's
Ochtends voor de poort, terwijl het op
zondag op Rolduc voor iedereen een half uur
uitslapen betekent. Die drie kwartiertjes
op de zondagochtend: half acht de bel in
plaats van kwart voor zeven. Ik was altijd
al om kwart voor zeven echt wakker, omdat
dat zo ingeslepen was, maar dan die
zondagochtend, vooral in de lente en het
begin van de zomer met de zon op de witte
gordijnen van je chambrette: een boek lezen
met het kussen in je rug, een stuk chocola
eten en dan weer wegdoezelen of een blikje
sardines voorzichtig opendraaien en leeg
lepelen zonder de olijfolie te morsen op je
beddengoed. En dan ook met een voldaan
gevoel weer in slaap zakken: schijt aan
alles tot die snerpende bel zich toch weer
liet horen. Druit, druit, maar dat heb je
dan toch weer gehad. Echt: mijn mooiste
herinnering aan mijn kleinseminaristenjaren.

Staan me daar die stoere, grote mannen, de
meesten in zwart pak, enkelen nog in de
ouderwetse knoopjestoog. Maar ze zingen wel
een prachtige Plechtige Hoogmis, echt met
twee kapitalen. In de kerk blijken onze
kleintjes gebiologeerd door al dat

klerikale zwart en dan gaat de gemengde schare naar de aula voor theologenkoorliederen en harmoniemuziek en toespraken. Wat is daar dan de bedoeling van? Hallo jongens zo zien jullie er over enkele jaren ook uit, als je het volhoudt met die puberteit en zo. Wat vind je ervan? En dan komt er een diner en dat is altijd klasse op Rolduc als er gasten zijn. En weer toespraken van beide kanten, waarbij je niet mag eten en alles koud wordt. Wat is daar de lol van? En van alweer het zingen van het filosofenkoor. Waar gingen al die toespraken over en wat zongen die zwarte slungels allemaal? Je leest er geen enkele letter over in het lange stuk van kronikleur Jan aan het begin van het laatste trimester, dat toch al zo kort is. En dan is er weer dat onvermijdelijke voetbal, als voorbereiding op de zoveelste intercollegiale ook nog. Rolduc wint met 5-4 van de theologen en natuurlijk is er ook toneel "Meeuwen boven Sorrento" van Hugh Hastings.

Weemoedig

Dat gaat over een groep Britse mariniers die midden in de tweede wereldoorlog op een Schots eiland bivakkeren om in het geheim een nieuwe torpedo te ontwikkelen. Echt een onderwerp voor een ontmoeting met leerlingen van het middelbaar onderwijs. En daar komt dan ook nog eens in deze kroniek

een uitgebreide toneelkritiek overheen. Ik heb aan deze hele ontmoetingsdag geen enkele herinnering en daarom neem ik aan dat twee gym er niets van gemerkt heeft, omdat ze erbuiten werden gehouden. Weer echt Rolducs. Ik ben daarom ook niet "weemoedig" geworden 's avonds toen de gasten weer terug naar Roermond vertrokken, zoals de kronikeur wel.

Op zaterdag 19 mei wordt oud-president (tot 1957) van Rolduc Hein van der Mühlen met zijn 75ste verjaardag gefeliciteerd. 20 mei is een zondag en wel een recollectie-zondag. Dat mooie ouderwetse woord betekent: bezinning en herinnering, vooral in godsdienstige en geestelijke zin, een soort korte retraite, vooral in zwang bij kloosters en religieuze instellingen. Dus komt de goede bisschop Moors een overweging uitspreken voor 6 gym en, terwijl de president van het nieuwe Filosoficum, prof. dr. P. v.d. Baar, zijn toekomstige studenten/filosofen geestelijk komt toespreken. Ik weet niet of dat ook over de zesgymmers gaat, die volgens schooljaar overgaan naar de 'filosofie' of over de filosofen die nog steeds op Rolduc zijn en nog niet naar Heerlen vertrokken. Voor dit soort initiatieven heb ik veel sympathie, want je kunt nu eenmaal bij keuzes als wijden of niet wijden, doorgaan of stoppen niet in een soort overgang blijven hangen.

Dat heb ik zelf ook niet gedaan, maar daarover veel later. En maandag 21 mei valt natuurlijk ook onder de recollectie, maar dan een recollectie in beweging omdat de hele bende jongens pelgrimeert naar het Mariakapelletje in Schaesberg aan de Leenhof. Een hele dag vrij en dan maar wandelen zonder regen. Dat is de moeite waard. En op dinsdag 22 mei komt er ook niks van in boeken kijken, woordjes stampen op opzoeken, want 's avonds is er een knalavond op het bordes midden op de grote cour om de supporters op te warmen voor de (komtieweer!) intercollegiale voetbal van donderdag 24 mei. Nou heb ik via de televisie de invasie van meer dan honderdduizend dolle oranje Hollanders in Dortmund gevolgd voor de halve finale van het Europese voetjebal tegen Engeland, die zo lullig werd verloren door angstspel en domme pech. Die Rolducse knalavond was daar echt een milligram van. Maar ja: theologen op bezoek in het zwart, recollectie met een echte monseigneur en een prof. dr. en weemoed. Dan denk je toch: wanneer beginnen eindelijk eens die jaren zestig? Welnu: voorzichtig op die knalavond, want onze kroniekschrijver noemt het feest TE ONBESUISD. Maar het ingestudeerde 'liedeke', strijdlied dus, was voor hem echt te gek: "Papa ik wil een goal, hé. Wat voor goal, mijn lieve kind? Wil je soms een Sittard goal, Nee papa nee... enz."

JOB

Ook weer typisch Rolducs: de dag voor het kennelijk belangrijke voetbaltoernooi tussen de vier Bisschoppelijke Colleges in Limburg, die elk de jaarlijkse toestroom van jongelui tot de opleidingen filosofie en theologie en de priesterwijding moeten veiligstellen, precies vlak voor zo'n sportieve uitbarsting komt er iets volledig anders voorbij, een zeer moeilijke en loodzware presentatie in Kerkrade van het uit 1958 daterende toneelstuk J.B. van de Amerikaanse dichter Archibald MacLeish. Deze MacLeish (overleden in 1982) was een zeer gelauwerde dichter en toneelschrijver, die zich in J.B. bezighoudt met het JOB-gegeven, zoals de kroniek dat noemt. Een presentatie van het verhaal en de uitleg van het Bijbelse boek JOB, een van de indrukwekkendste drama's uit de oudheid over de vraag of het zin heeft om kwaad te worden op God, als je allerlei verschrikkelijke ellende overkomt. Alleen de jongens vanaf 4 gym mogen het toneelstuk gaan zien als onderdeel van de Kerkraadse Culturele Jeugdvorming. Het stuk wordt gespeeld door het Aachener Zimmertheater, dat het project al drie maanden geleden van zijn repertoire afvoerde, waardoor in het begin de rolkennis ernstig haperde. Het probleem van het lijden en hoe daarmee om te gaan vlak voor een belangrijke voetbaluitspatting. Als tweegymer is Jobs lijden geheel aan mij voorbijgegaan, maar het voetbal: andere koek! In stromende stortregen opent de intercollegiale voetbal van 1962 met de match Rolduc-Weert, 0-0.

Maar er gebeurt meer: de supporters van de andere drie colleges komen aan, terwijl Rolduc zelf nog aan het diner zit. In die tijd werd een van de hoekvlaggen van het veld gestolen, er zijn fietsbanden leeggelaten en er is zelfs een dortoir/slaapzaal overhoop gehaald. Dat wordt allemaal toegeschreven aan die van Zitterd. Die lopen ook nog langs het voetbalveld met spandoeken vol pesterige teksten. Het duurt niet lang of er breken echte knokpartijen uit en de zittesje doeken worden afgepakt en vernield. Nog nooit vertoond. En het 'foebele' zelf? Er wordt nauwelijks gescoord in de zes wedstrijden. Sittard en Rolduc eindigen ex aequo als eersten en Roermond en Weert bungelen onderaan met 1 en 3 punten.

Schijnwerpers

Intussen gebeuren er nuttigere en mooiere dingen. De toren en de voorgevel van Rolduc worden met 28 schijnwerpers fraai uitgelicht om mensen te trekken tijdens het WMC Wereld Muziek Concours in Kerkrade. De kroniek vreest voor een akelige verstoring van Rolducs intimiteit op die manier. Ja, zo kennen we mekaar weer, Jan.

Ouderdagen

De eindspurt van dit timester begint met de ouderdagen, eerst voor Noord-Limburg op zondag 27 mei en enkele dagen daarna, op Hemelvaartsdag voor Zuid-Limburg. Rolduc

maakt altijd veel werk van deze dagen, om de ouders vooral te laten zien, dan hun zoon in een mooie omgeving vol activiteiten opgroeit. Er zijn gesprekken met de klassenleraren; de president spreekt de ouders toe; er is een showkamp van de pioniers/trekkers in de rimboe bij de onderste vijver; er is cabaret in de aula; er worden werkstukken van diverse creatieve clubs tentoongesteld; er is een eerste expositie van de nieuwe historieclub, die ook meteen de uitgave van een gestencild blaadje aankondigt twee keer per jaar en dan komt buiten op de cour uiteraard ook de harmonie voorbij met marsmuziek. Dan volgt de laatste voetbalbult van dit schooljaar: de klassenwedstrijden van 3,4 en 5 gym, die met spelverloop en scores uitgebreid worden uitgesmeerd over twee bladzijden samen met de wisselbekerwedstrijden tussen Pantharei en de twee grote clubs van de cour, Sparta en Minor.

De **Knoebel**, zo noemden wij de strenge gymnastiekleraar van Loo, sinds oktober ernstig ziek, is op 4 juni weer zodanig hersteld dat hij zijn taken weer voorzichtig kan oppakken. De Knoebel was de eerste 'gezagsdrager' op Rolduc, met wie ik een stevige ruzie kreeg. Op mijn allereerste gymles in september 1960 alweer, kwam ik op mijn gloednieuwe gymschoenen de zaal binnen en al na enkele seconden riep hij boos: "Geen zwarte gymschoenen op de vloer van de gymzaal. Dat geeft allemaal lelijke strepen. Trek maar uit en zie maar dat je met andere komt. Om zijn gelijk te bewijzen pakte hij een van de schoenen en

trok de rand van de zool over de gymvloer. En ziedaar: geen streep te zien. En toch moet je schoenen met witte zolen aantrekken, want als iemand je met die zwarte dingen aan je voeten ziet hier, komt uiteindelijk iedereen met zwarte schoenen en dat wordt een bende!" Ik weet niet meer wie dit conflict gewonnen heeft en hoe hoog het werd opgespeeld, maar wel zie ik mijn moeder behoorlijk razend worden van dit verhaal.

Op maandag 4 juni zijn er weer jongetjes uit heel Limburg, die toelatingsexamen komen doen voor 1 gym. Er is nog hoop dus, tenminste als ze ook echt roeping hebben, maar wat betekent dat voor twaalfjarigen?

Pinksteren 1962 valt op zondag 10 juni, begin van de Pinkstervakantie, hoe kort dit trimester ook is. En op derde Pinksterdag, dinsdag 12 juni is iedereen weer terug.

Op die dag gaan president Jochems en zijn prefect van Groot Rolduc Poulssen naar de Augustinusvergadering in Sittard. Jazeker er staat **de** Augustinusvergadering en dat betekent dat de kroniekschrijver gewoon bekend veronderstelt dat zijn lezers, ook die van 62 jaar later weten wat een Augustinusvergadering in die tijd was. Welnu, er is een aanwijzing, want er staat ook dat de president spreekt voor een groep priesters van ons bisdom en dat Paultje, sorry Mhr. Poulssen, tijdens het debat gestelde vragen beantwoordt. En weer 'het' debat en weer denk ik dan onmiddellijk: WELK DEBAT? Bijna had ik erachteraan getikt: "OEN!!" Hier wordt weer informatie gegeven

zonder uitleg en context, uiterst irritant voor mensen die enkel drieëneenhalve regel woorden achter elkaar kunnen lezen en dan maar moeten raden waarover die gaan. Een dikke blunder voor iemand die de pretentie heeft een kroniek te schrijven. Dankzij de grote Google-kijker heb ik het woord "Augustinusvergadering" gevonden op de voorpagina van het Leids Dagblad uit 1938, toen verslagen van belangrijke vergaderingen van belangrijke verenigingen nog in extenso als een soort openbare notulen in de kolommen van een lokale krant werden afgedrukt. Aan de hand van deze notulen begrijp ik dat een Augustinusvereniging, die geregeld bij elkaar komt in een Augustinusvergadering, een vakvereniging is van rooms-katholieke onderwijzers en meesters. Op die voet verder gaande denk ik dat die Augustinusvergadering in Sittard een initiatief is vanuit de Augustinusvereniging voor RK onderwijspersoneel en ook gewijde leraren richting de parochiegeestelijkheid van het bisdom Roermond. Of de Heren Pastoors en ook Kapelaans in hun parochie willen uitkijken naar pientere en brave jongetjes in de hogere klassen van de lagere scholen en of zij dan niet contact willen zoeken met de hopelijk vrome ouders om te vragen of hun zoon niet naar Rolduc zou willen. Zou hij geen roeping hebben en uw priesterzoon willen worden?

Galilea

Ach, in dat streven is niets oneervols, want Rolduc is sinds 1943 alleen nog

kleinseminarie en geen landelijke kostschool meer. Het net van de Heren vissers aan het meer van Galilea is zo klein geworden en heeft zulke grote mazen!

En daarom krijgen wij, vandaag de dag geen context, geen uitleg, enkel een datum in juni 1962 en een plaatsnaam.

Zaterdag 16 juni is Luilakdag. Volgens de kronikeur althans, maar volgens de traditie, vooral in Noord-Holland en de rest van 's lands Noorden, is luilakdag de zaterdag voor Pinksteren en Pinksteren viel in 1962 op zondag 10 juni. Hoe dan ook: het is maar een inleidend bruggetje om het derde-trimester-toneelstuk van de RTV aan te kondigen. Een thriller en omdat regisseur van het stuk de kronikeur zelve is mag grootseminarist Chris Wiermans, die in zijn Rolducse jaren lid van de RTV was en dus een goede bekende van de regisseur zijn recensie geven van het stuk, dat "De geheimzinnige Dr. X" heet. Natuurlijk een prima bespreking vol termen als "bijzonder boeiend", "prachtig spel", "boeiend" en dat bijna anderhalve gedrukte pagina lang. Voor mij als lezer in de toekomst, die het stuk ook gezien heeft zonder dat dat herinneringen oproept, mag dat allemaal, maar één ding mag nooit ende never bij thrillers: verklappen wie de dader was of is. Dat doet Wiermans wel en regisseur Lenders laat het staan in zijn kroniek. Allebei mijn klompen braken toen ik het las. En beste lezer: van mij zul je het niet te weten komen, al is de kans klein dat dat stuk nog eens wordt opgevoerd in het voortgezet onderwijs van Nederland vandaag

de dag. Schooltoneel: das war einmal, hoe ontzettend leuk het ook was om soms mee te spelen.

Op zondag 17 juni wordt plechtig de eerste steen gelegd van de Sint Jozef en Norbertuskerk in het Rolduckerveld. Het zal de dichtstbijzijnde kerk worden. De kroniek beschrijft de plechtigheid in een kenmerkende zin: "De beide biertenten trekken in de namiddag herenbezoek." Er staat geen hoofdletter 'H' maar bedoeld is natuurlijk, dat veel leraren van Rolduc zich de kans niet lieten ontglippen om een lekker potje bier te gaan drinken bij de burens. Zo zie je maar weer: kijk maar er staat niet wat er staat, maar dit staat er dus. En "foei, foei, foei" moet je erachteraan denken. Hoe weet Jan Lenders dat allemaal? Welnu hij was er zelf bij met een glas in de hand en verraadt nu zichzelf. Ha, ha, ha.

Rolduc kende in die dagen, begin jaren zestig een enorm netwerk van clubs en verenigingen en telkens, als het schooljaar ten einde ging kozen al die clubjes een zonnige weekenddag om een uitstapje te maken. De clubs van scheidsrechters en lijntrekkers gaan natuurlijk naar Weert om de atletiek-intercollegiale te zien. En prompt volgt er een volle pagina namen en uitslagen in de kroniek, alsof het de Olympische Spelen betrof. Met als heerlijke slotsom natuurlijk dat de Rolducse atleten in totaal meer dan 1000 punten voorsprong hebben op nummer twee, Roermond, en dat Sittard derde wordt en Weert vierde. Eindelijk zijn we weer eens de allerbeste!

Maandag 18 juni is de maan weer eens vol en worden twee hertjes geboren in de stal bij dierenweide van Rolduc. Of zoals de kroniek schrijft: twee argeloze hertjes betreden deze harde wereld. Ik ben zo vrij te denken dat het om reetjes gaat, mogelijk damhertjes, want andere dieren heb ik daar nooit gezien en zeker geen edelherten.

Dromen

Op 19 juni vindt provisor Pie Houben, net terug van vakantie in Spanje, gebruik en na bijna tien jaar de financiële huishouding van Rolduc te hebben geregeld de langverwachte benoemingsbrief in zijn bus: hij wordt pastoor in Houthem-St. Gerlach, midden in het heuvelland van Zuid-Limburg. De kroniek noemt het "de vervulling van zijn dromen". Het is opvallend hoeveel van die Rolducse Heren inderdaad naar een echt pastoraal bestaan verlangen in een dorp of stadsdeel.

Donderdag 21 juni is Sacramentsdag, een katholiek hoogfeest en daarom geen school.

Veel clubs maken van dat schoolvrij gebruik om hun zomerse uitstapjes te maken: de pioniers gaan met 75 man kamperen bij boer Floemen in Gulpen. De toneelclub RTV gaat naar de gloednieuwe schouwburg van Heerlen om daar onder meer het toen grootste toneelraam van Nederland te bewonderen. Ik was er ook bij. En we gingen ook naar het Steinerbos, een ouderwetse speeltuin met een ruimte waar een toneelstuk zou kunnen worden opgevoerd en daar ging het om. De Harmonie: per bus naar Bokrijk in België. Zaterdag 23 juni is de laatste lesdag voor

6 gym. Ze mogen naar huis en komen over enkele dagen terug om aan het mondeling eindexamen te beginnen. Op zondag 24 juni trekt de Sacramentsprocessie uit in Kerkrade. Ze komen niet meer langs op Rolduc, maar de jongens van Rolduc gaat de stoet een stuk tegemoet en voegen dan in. Het mondeling eindexamen duurt van 25 juni tot 3 juli. Heel spannend natuurlijk, maar de resultaten van het schooljaar 1961-1962 zijn erg goed. Van de 27 kandidaten slagen er 25, inclusief twee herexamens. Enkel twee kandidaten halen het niet en moeten worden afgewezen.

Vlaamse kermis

Op vrijdag 29 juni barst het jaarlijkse **presidentsfeest** los. In een soort nieuwe stijl in drie dagen omdat de vrijdag de traditionele eigenlijke feestdag is, kunnen de Rolducse Olympische Spelen, de zogeheten jour des jeux zowel op die vrijdag als op zaterdag gehouden worden, terwijl de zondag dan voor het eigenlijke, formele feest is. Er is echte atletiek, er zijn volksspelen en er is een Vlaamse kermis in de avonduren en wat al niet meer. De vermakelijkheden strekken zich tot de rand van het bosquet uit. Gelukkig in de kroniek geen lange opsomming van alle winnaars, want de tekst beslaat al 57 gedrukte pagina's hier. De kroniek constateert een afnemende belangstelling voor al die nieuwe attracties uit de kermisfeer. Zouden lampions in plaats van schijnwerpers de sfeer misschien nog meer kunnen verhogen? Einde van de jours des jeux is het voorlezen van lange lijsten met de namen

van de prijswinnaars van de sportwedstrijden, afgewisseld door liedjes van de Songkillers, Rolducs eigen popmuzikanten. Het winnen van prijzen en de eerste of de beste zijn is belangrijk. Dat is de onderliggende boodschap van feestvieren op zijn Rolducs. 's Anderendaags, zondag 1 juli, begint natuurlijk het echte feest, te beginnen met een Plechtige Hoogmis, waarin Gods zegen wordt afgeroepen over de President van Rolduc. Na de mis is er een defilé (op het voorplein? Over de grote cour?) met de jongens van de scouting, de voetballers, de atleten, de harmonie en als belangrijkste groep de scheidende wijsgeren, die met een brok in de keel hun 'Adieu Rolduc' zingen. Na 8, 9 of 10 jaar op Rolduc gaan zij per september definitief naar de Molenberg in Heerlen, naar een eigen gebouw en instelling. En dan een copieus diner in de grote eetzaal, diverse keren onderbroken door toespraken en tafelredes, waarbij het bestek neergelegd dient te worden, geen eetgeluiden gemaakt mogen worden en de mooiste en grappigste teksten worden voorgedragen door vaak verklede sprekers. Een heel aparte sfeer ontstaat dan met een intens toehoren om allerlei spitse toespelingen en plagerijen vooral goed te verstaan en niet te missen. Goede sprekers worden vaak onderbroken door bulderend gelach. Kroniekschrijver Jan Lenders spreekt namens de Heren en President Jochems dankt als laatste voor alle felicitaties. 's Middags begint het te regenen en daarom vindt de traditionele afsluiting van dit bij uitstek Rolducse

feest in de aula plaats: een concert door de Harmonie Sint Pancratius van Nulland onder directie van de Majoor Posthumus, dirigent van de Limburgse Jagers. Het Regiment Limburgse Jagers is een van de oudste bataljons van het Nederlandse leger, opgericht in 1813 en nog steeds deel uitmakende van onze militaire organisatie in het bijzonder de pantserinfanterie, gelegerd in Oirschot.

Vanaf de tweede week van juli is het formele onderwijs in klassen gedaan. Vanaf maandag 9 juli zijn er nog composities, al durft de kroniek dat niet met zoveel woorden aan te geven. Op 12 juli gaan de verzamelde leraren per schooljaar met elkaar in vergadering over de punten. Daarvoor zijn ze nog een glaasje bier gaan drinken in het Casino met de filosofen bij wijze van afscheid, maar er komen berichten dat **dat** nog even gaat duren. Het zelfs november 1962 of zelfs Kerstmis zijn, voordat alles op de Molenberg in Heerlen is geregeld. Er zijn nog meer tegenvallers: midden in juli is het miezerig en regenachtig weer geworden. Het troostende 'flatsjconcert' buiten op de cour kan niet doorgaan. En in de aula kan ook niet, omdat er te veel gekuit wordt, zoals verleden jaar, zegt prefect, strenge Paultje. Er komt een kaartconcours in de grote speelzaal en als het tussen door even droog is. Klinkt er buiten toch opgewekte marsmuziek van de harmonie. Zo opgewekt dat de Heren Leraren, die in de bisschopszaal over de laatste punten van het schooljaar

zitten te vergaderen, voor het muzieklawaai moeten vluchten naar de leeszaal, waar dat ook mag zijn. Tot zover donderdag 12 juli, maar op vrijdag de dertiende regent het natuurlijk ook. Maar weer kaarten dan en 's middags is er een spannende film. En dan eindelijk de Plechtige Zitting tot Besluit van het Schooljaar: en dan ben ikzelf weer aan de beurt: vorig jaar nog twee prijzen, een vermelding en twee eerste vermeldingen; dit jaar zeven prijzen (Grieks, Latijn, Frans, Engels, Geschiedenis, Meetkunde en Tekenen) en twee eerste vermeldingen (Nederlands en Aardrijkskunde), meer dan genoeg voor de Algemene Prijs met twee boeken: "De geschiedenis van de Franse revolutie" van Jaap ter Haar en "De schoonheid van ons land in prenten en tekeningen", door ene professor Van Gelder. De prestaties van uitblinkers, zoals ik worden natuurlijk in de toespraak van de President Jochems gerelativeerd: of we slagen of niet, het afgelopen jaar kan toch een belangrijk jaar voor ons zijn geweest. De verstandelijke vorming is immers maar een facet van de totale persoonlijkheidsontwikkeling. Het komt erop aan: ben ik een beter mens geworden. Het troosten en toch weer aanmoedigen van de "flatsers", Rolducs voor zittenblijvers, is de zorg van President Jochems. Een veel grotere zorg kwelt Mgr. P. Moors de bisschop van Limburg. Het kleine aantal seminaristen op het grootseminarie en daarmee het afnemend aantal katholieke priesters in Limburg en ook de rest van Nederland. In ernstige bewoordingen vraagt Moors de verzamelde leerlingen en leraren

hun idealen niet te verliezen in de vakantietijd en aan hun roeping te denken. Dit probleem is nog steeds nijpend actueel, ook nu, in 2024, wanneer ik deze terugblik schrijf. **Ik kan niet anders dan kort een paar punten op te schrijven: vrouwen zijn ook mensen; het huwelijk is een sacrament; getrouwen moeten ook offers brengen en nog veel meer. Het celibaat is een fuik vol eenzaamheid.**

Op zaterdag 14 juli, quattorze juillet, is er een plechtige Hoogmis met Te Deum in gregoriaanse stijl, zodat iedereen kan meezingen. En dan staat het voorplein vol bussen en auto's. Deze ellenlange kroniek besluit met de opsomming van benoemingen van leraren van Rolduc in een functie elders. Giel Hommes wordt de nieuwe provisor in de plaats van Pie Houben, de nieuwe pastoor in Houthem. Ene Notermans, die ik niet gekend heb als leraar klassieke talen, mag wat anders gaan studeren. Salemans, wiskundige, wordt bouwpastoor in Sittard, later deken in Tegelen en nog later rector van een zusterklooster en in een verpleegtehuis. Buck, een zeer populaire godsdienstleraar, die ik echt bewonderde, wordt conrector van het Europacollege in Maastricht, dat zich richtte op de missie in door Rusland bezette delen van Oost-Europa. Buck verlaat het bisdom in 1968. Cartigny wordt kapelaan in de Kluisparochie van Geleen. Hij verlaat het bisdom in 1972. Geen fijne afsluiting van dit schooljaar.

Laur. Crouzen

